

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ**

ЛАТИНСЬКА МОВА ТА ОСНОВИ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Навчальний посібник для самостійної роботи студентів I курсу
фармацевтичних факультетів
(7.12020104 – Технології парфумерно-косметичних засобів)

Запоріжжя 2015

УДК 811.124 (075.8)

ББК 81.461-923

Л 27

Рецензенти:

Каплаушенко А.Г., д. фарм. н., доцент, завідувач кафедри фізикоїдної хімії Запорізького державного медичного університету.

Тихолаз С.І., к.пед.н, доцент, завідувач курсу латинської мови та основ медичної термінології, доцент кафедри іноземних мов Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

Укладачі:

Тігієвська Т.В., старший викладач кафедри іноземних мов Запорізького державного медичного університету.

Куліченко А.К., к. пед. н., старший викладач кафедри іноземних мов Запорізького державного медичного університету.

Л 27 Латинська мова та основи фармацевтичної термінології : навч. посіб. для самост. роботи студ. I курсу фармац. ф-тів (7.12020104 – Технології парфумерно-косметичних засобів) / [уклад. Т. В. Тігієвська, А. К. Куліченко]. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2015. – 102 с.

Навчальний посібник з латинської мови призначено для студентів I курсу фармацевтичних факультетів (спеціальність – технології парфумерно-косметичних засобів). Його можна використовувати для самостійного опрацювання навчального матеріалу та для закріплення тем розділу “Фармацевтична термінологія”. Зміст навчального посібника відповідає рівню підготовленості студентів.

Рекомендовано до впровадження у навчальний процес:

кафедрою іноземних мов Запорізького державного медичного університету (протокол № 2 від 23.09.2015);

цикловою методичною комісією з гуманітарних дисциплін Запорізького державного медичного університету (протокол № 2 від 15.10.2015);

центральною методичною радою Запорізького державного медичного університету (протокол № 2 від 26.11.2015).

ЗМІСТ

Передмова.....	4
<i>Заняття 1.</i> Фонетика. Латинський алфавіт. Правила читання літер і літеросполучень. Довгота та короткість голосних. Правила наголосу. Довгі та короткі суфікси.....	6
<i>Заняття 2.</i> Іменник. Граматичні категорії іменників. Іменники I відміни...	21
<i>Заняття 3.</i> Іменники II відміни.....	25
<i>Заняття 4.</i> Дієслово. Неозначена форма (інфінітив) та основа. Наказова форма дієслова. Рецепт та його структура.....	28
<i>Заняття 5.</i> Номенклатура лікарських засобів. Тривіальні найменування лікарських засобів. Мотивуючі частотні відрізки.....	35
<i>Заняття 6-7.</i> Узгоджене означення. Прикметники I групи та дієприкметники минулого часу пасивного стану.....	39
<i>Заняття 8-9.</i> Хімічна номенклатура. Латинські назви хімічних елементів, кислот і оксидів.....	45
<i>Заняття 10-11.</i> Хімічна номенклатура. Латинські назви оксидів і солей....	50
<i>Заняття 12-13.</i> III відміна іменників.....	57
<i>Заняття 14-15.</i> Прикметники II групи.....	64
<i>Заняття 16.</i> Дієприкметник теперішнього часу дійсного стану.....	68
<i>Заняття 17.</i> Іменники IV відміни.....	73
<i>Заняття 18.</i> Іменники V відміни.....	76
Додатки.....	79
<i>Додаток I.</i> Латинсько-український словник назв деяких лікарських рослин, їх сировини і лікарських рослинних засобів.....	79
<i>Додаток II.</i> Українсько-латинський словник назв деяких лікарських рослин, їх сировини і лікарських рослинних засобів.....	85
<i>Додаток III.</i> Латинсько-український словник інших фармацевтичних термінів.....	92
<i>Додаток IV.</i> Українсько-латинський словник ших фармацевтичних термінів.....	98
Список використаних та рекомендованих джерел.....	102

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник для самостійної роботи студентів I курсу фармацевтичних факультетів (7.12020104 – Технології парфумерно-косметичних засобів) є додатком до підручника “Латинский язык и основы фармацевтической терминологии” за редакцією М.Н. Чернявського.

Основними вимогами до вивчення латинської мови у вищому медичному навчальному закладі є термінологічна спрямованість навчального процесу, тому виникає нагальна потреба виокремити з повного курсу фармацевтичної термінології лексичні одиниці, знання яких необхідне майбутнім фахівцям-косметологам.

Сучасна лікарська косметологія послуговується великим арсеналом лікарських форм та препаратів, які готують в аптеках за рецептами, що надходять від населення й за вимогами лікувально-косметологічних закладів. Тому в посібнику наведено рецепти для різноманітних косметологічних засобів, призначених для профілактики, лікування захворювань та косметичних недоліків шкіри й волосся. Тож головна мета посібника – подати основи фармацевтичної термінології, прищепити навички правильного оформлення рецепта і грамотного написання назв лікарських речовин.

У цілому, в представленому навчальному посібнику кожне заняття-тема (18 занять) містить граматичний матеріал (розгорнутий і в таблицях), вправи з лексичними одиницями для запам'ятовування, фармацевтичними словосполученнями (всі розділи) і рецептами для перекладу. Перш ніж приступити до виконання вправ, студенти повинні ознайомитися зі змістом граматичного і лексичного матеріалів. Теоретичні відомості викладено у стислому і доступному вигляді.

Так, наприклад, тему “Фонетика” подано у таблицях, що містять транскрипцію (письмова фіксація усної мови за допомогою спеціальних знаків), приклади латинською та українською мовами. Крім того, у розділі подано вправи, що дають можливість опрацювати вимову літер, літеросполучень, слів, словосполучень, текстів. У деяких вправах міститься протиставний ряд фонетичних явищ в латинській, англійській, російській та українській мовах на прикладах фармацевтичних термінів, до того ж у латинських та англійських термінах є транскрипція. Перш ніж почати виконання вправ, студенти повинні ознайомитися зі змістом таблиць. Під час виконання вправ здійснюється активізація лексичних одиниць, граматичних структур і відбувається засвоєння реалій у ситуаціях навчального спілкування, формування умінь перекладу фахової термінології.

У навчальному посібнику також подано словники фармацевтичної термінології (латино-український та українсько-латинський), що стануть у нагоді під час виконання вправ.

Послідовність розміщення теоретичного і практичного матеріалу представлено відповідно до принципів сучасної методики викладання

спеціальних дисциплін, до яких і належить латина. Під час розробки навчального посібника для студентів-косметологів I курсу укладачами було використано джерела теоретичного і фактичного матеріалу, необхідні для вивчення дисципліни “Латинська та основи фармацевтичної термінології” у вищому медичному навчальному закладі

ЗАНЯТТЯ 1. Фонетика.

Латинський алфавіт. Правила читання літер і літеросполучень. Довгота та короткість голосних. Правила наголосу. Довгі та короткі суфікси.

Фонетика (від. грец. *phonetikos* – звуковий, голосний, *phone* – звук) – розділ науки про мову, що вивчає звукові засоби мови: сполучення звуків, закономірні зміни їх в мовному потоці, під час зміни слів й словотворень. Фонетика займається вивченням мовних одиниць – звуків мови, складів, наголосу. Основним об'єктом вивчення фонетики є звуки – найменші одиниці мовного потоку. Окремі звуки не мають ні лексичного, ні граматичного значення, але з їх допомогою утворюються слова та значущі частини. Звуки мови ми вимовляємо і чуємо. На письмі звуки позначаються літерами.

Сукупність розташованих у певній послідовності літер, за допомогою яких передаються звуки на письмі, називається “алфавіт” (від назв перших літер грецького алфавіту – альфа та бета) або “азбука” (від перших двох літер слав'янського алфавіту – аз і буки) або в українській мові “абетка” (від перших двох літер українського алфавіту – а та бе) Латинський алфавіт складається з 25 літер, англійський – з 26. Ці алфавіти оперують однаковими літерами – латиницею. Російський та український алфавіти, які складаються відповідно з 32 та 33 літер, використовують письмові знаки кирилиці. Латинські письмові знаки запозичені, можливо, через етрусків із западногрецького алфавіту. Латинський алфавіт (латиницю) успадкували западноєвропейські мови, а також мови західних слов'ян. Латинський алфавіт за кількістю літер дещо відрізняється від алфавіта класичної епохи, коли літери *V* та *I* позначали як голосні (теперішні *Uu* та *Ii*), так і приголосні (теперішні *Vv* та *Jj*). Літери *Vv* і *Jj* введені лише в епоху Середньовіччя. В багатьох видавництвах літера *j* не використовується, замість неї пишеться *i*. З великої літери пишуться власні імена, географічні назви, а у сучасній фармацевтичній термінології з великої літери прийнято писати назви ліків, лікарських рослин та хімічних елементів.

Звуки латинської мови поділяють на голосні, приголосні, один напівголосний (*Jj*), сполучення двох голосних (дифтонги). Голосні звуки в латинській мові передаються голосними літерами: *a, e, i, o, u, y*. Вимова латинських голосних *a, e, o, u* відповідає вимові українських *a, e, o, u*. Літера *y* (іпсилон або ігрек) використовується тільки в словах грецького походження. Читається *y* як українське *i*, наприклад *systole* (систоле) – систола, скорочення мя'зів серця. Літера *i* вимовляється як українське *i*: *fibra* (фібра) – волокно. На початку слова або складу перед голосними, а також між голосними *i* вимовляється як *й*. В таких випадках в сучасній медичній та фармацевтичній термінології іноді вживається літера *Jj*: *junctura* (юнктюра) – сполучення. Не пишеться літера *Jj* тільки в словах, запозичених з грецької мови: *Iodum* (йодум) – йод (від грец. *iodes* – фіолетовий).

Окрім звичайних голосних, в латинській мові є сполучення двох голосних (дифтонги): *ae, oe, ai, eu*. Дифтонги *ae* та *oe* вимовляються в один звук *e*: *praeparatum* (препаратум) – препарат, *oedema* (едема) – набряк. В тих випадках, коли графічні сполучення *ae* та *oe* не утворюють дифтонга, тобто кожна голосна вимовляється окремо, над *e* ставляться дві крапки: *aēr* (аер)-повітря, *Aloe* (алое) – алое. Дифтонги *ai* та *eu* вимовляються як українські *ау* і *еу*: *Aurum* (аурум) – золото, *Europa* (Еуропа) – Європа.

Більшість приголосних вимовляються як відповідні приголосні в українській мові. Окремого пояснення потребують лише деякі приголосні, а саме *Cc* – перед двома звуками *e* (*ae, oe, e*) та *i* (*i, y*) вимовляється як українське *ц*: *cera* (цера) – віск, *cito* (ціто) – швидко. В інших випадках, тобто перед літерами *a, o, u*, перед приголосними в кінці слова *Cc* вимовляється як українське *к*: *Cuprum* (купрум) – мідь, *lac* (ляк) – молоко.

Gg вимовляється як українське *г*: *gutta* (гута) – крапля.

Hh вимовляється як м'яке українське *г*: *herba* (герба) – трава.

Kk вживається лише в словах нелатинського походження, переважно арабських або грецьких: *Kalium* (каліум) – калій (ар.)

Ll вимовляється м'яко: *lactas* (ляктас) – лактат.

Ss вимовляється як українське *с*: *Sulfur* (сульфур) – сірка. Між двома голосними або між голосними *m* або *n* **Ss** вимовляється як *з*: *dosis* (дозіс) – доза, *mensura* (мензура) – мензурка.

Xx читається як *кс* і передає подвійний приголосний *cs*: *axungia* (аксунгія) – сало.

Zz вимовляється як українське *з* і вживається в словах грецького походження: *zoologia* (зоологія) – зоологія. В словах негрецького походження **Zz** читається як *ц*: *influenza* (інфлюенца) – грип.

Літеросполучення латинської мови поділяють на сполучення латинського походження і грецького. Сполучення *ngu* перед голосними читається **нгв**: *unguentum* (унгвентум) – мазь. Сполучення *ti* перед голосними читається **ци**: *solutio* (солюціо) – розчин, але після *x, s, t* вимовляється як **ти**: *combustio* (комбустіо) – опік. Грецькі буквосполучення приголосних з *h* називаються диграфами і вимовляються так:

ch – **х** – *chole* (холе) – жовч

ph – **ф** – *Phosphorus* (фосфорус) – фосфор

th – **т** – *Thea* (теа) – чай

rh – **р** – *Rheum* (реум) – ревень

Наголос в латинських словах підпорядковується цілому ряду правил, чого немає ні в українській, ні в англійській мовах. В латинських словах наголосним може бути тільки другий або третій склади від кінця слова, отже, в двоскладних словах наголос падає на перший склад: *'herba* – трава. В трьох- і багатоскладних словах другий склад від кінця наголосний, коли він довгий, якщо він короткий, наголос переходить на третій склад від кінця.

Склад довгий: а) якщо в складі є дифтонг */pharmaceuta* – фармацевт/; б) якщо після голосного йдуть дві або більше приголосних */linimentum* –

лінімент/ або літери **Xx** або **Zz** /*Oryza* – рис/. Винятки складають сполучення **b,p,t,d,g,c** з **r** або **l**, які не дають довжини /*Ephedra* – хвойник/.

Склад короткий, якщо після голосної йде друга голосна або приголосна **Hh** /*oleum* – олія, *Arachis* – арахіс/. В тих випадках, коли довготу та короткість складу визначити не можливо, слід звернутися до словника, де довжина голосної позначається знаком. Довжину і короткість деяких суфіксів, які найбільш часто вживаються у фармацевтичній термінології, також слід запам'ятати.

Довгі суфікси:

-ur- *tinctoria* /настойка/

-al- *majalis* /травневий/

-os- *nitrosus* /азотистий/

-ut- *dilutus* /розбавлений/

-in- *medicina* /медичина/

-ar- *palmaris* /долонний/

-at- *ceratus* /вощений/

Короткі суфікси:

-ul- *globulus* /кулька/

-cul- *cuticula* /кожиця/

-id- *tepidus* /теплий/

-ol- *arteriola* /артеріола/

-ic- *nitricus* /азотний/

-bil- *sanabilis* /лікувальний/

**ТАБЛИЦЯ 1. ЛАТИНСЬКИЙ АЛФАВІТ
ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИМОВИ**

Накреслення	Написання	Назва	Вимова	Накреслення	Написання	Назва	Вимова
Aa	<i>Aa</i>	а	а	Nn	<i>Nn</i>	ен	н
Bb	<i>Bb</i>	бе	б	Oo	<i>Oo</i>	о	о
Cc	<i>Cc</i>	це	ц, к	Pp	<i>Pp</i>	пе	п
Dd	<i>Dd</i>	де	д	Qq	<i>Qq</i>	ку	к
Ee	<i>Ee</i>	е	е	Rr	<i>Rr</i>	ер	р
Ff	<i>Ff</i>	еф	ф	Ss	<i>Ss</i>	ес	с, з
Gg	<i>Gg</i>	ге	г	Tt	<i>Tt</i>	те	т
Hh	<i>Hh</i>	га	г	Uu	<i>Uu</i>	у	у
Ii	<i>Ii</i>	і	і	Vv	<i>Vv</i>	ве	в
Jj	<i>Jj</i>	йота	й	Xx	<i>Xx</i>	ікс	кс
Kk	<i>Kk</i>	ка	к	Yy	<i>Yy</i>	іпсилон	і
Ll	<i>Ll</i>	ель	ль	Zz	<i>Zz</i>	зета	з
Mm	<i>Mm</i>	ем	м				

**ТАБЛИЦЯ 2. ВЖИВАННЯ ВЕЛИКОЇ І МАЛОЇ ЛІТЕРИ В
ЛАТИНСЬКІЙ ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ**

З ВЕЛИКОЇ літери пишуться імена власні, назви рослин, лікарських препаратів і хімічних елементів. Наприклад: *tinctura Valerianae* – настоянка валеріани.

З МАЛОЇ літери пишуться назви лікарських форм, лікарської сировини, медичного посуду, тобто всі інші назви.
Наприклад: *infusum* – настій.

ТАБЛИЦЯ 3. КЛАСИФІКАЦІЯ ЗВУКІВ

Голосні	а, е, і, о, у, у
Приголосні	б, с, d, f, g, h, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z
Напівголосні	і
Дифтонги	ае, ое, ау, еу

ТАБЛИЦЯ 4. ВИМОВА ГОЛОСНИХ

Літери	Вимова	Приклади
Aa	[А]	<i>Aralia</i> [АРАЛІА] – аралія
Oo	[О]	<i>Ononis</i> [ОНОНІС] – стальник
Uu	[У]	<i>Urtica</i> [УРТІКА] – крапива
Ee	[Е]	<i>Belladonna</i> [беладона] – красавка
Ii	[І]	<i>Iris</i> [ІРИС] – касатик, ірис
Yy	[І]	<i>Mays</i> [маіс] – кукуруза

ТАБЛИЦЯ 5. ВИМОВА ДИФТОНГІВ

Дифтонги	Вимова	Приклади
ae	[Е]	<i>Rubus idaeus</i> [РУБУС ІДЕУС] – малина
oe	[Е]	<i>Foeniculum</i> [ФЕНІКУЛЮМ] – укроп
au	[АУ]	<i>Centaurium</i> [ЦЕНТАУРІУМ] – золототисячник
eu	[ЕУ]	<i>Eucalyptus</i> [ЕУКАЛІПТУС] – евкаліпт

ТАБЛИЦЯ 6. ВИМОВА ПРИГОЛОСНИХ

Літери	Вимова	Приклади
Bb	[Б]	<i>Betula</i> [БЕТУЛЯ] – береза
Cc	[Ц] перед е, і, у, ое, ае [К] перед а, о, у, приголосні, кінець слова	<i>Coera</i> [ЦЕПА] – цибуля <i>Calendula</i> [КАЛЕНДУЛЯ] – календула
Dd	[Д]	<i>Digitalis</i> [ДІГІТАЛІС] – наперстянка
Ff	[Ф]	<i>Farfara</i> [ФАРФАРА] – мати-и-мачуха
Gg	[Г]	<i>Ginseng</i> [ГІНЗЕНГ] – женьшень
Hh	[Г]	<i>herba</i> [ГЕРБА] – трава
Jj	[Й]	<i>Juniperus</i> [ЮНІПЕРУС] – ялівець

Kk	[К] тільки у словах іноземного походження	<i>Kalium</i> [КАЛІУМ] – калій <i>Botkinus</i> [БОТКІНУС] – Боткін
Ll	[ЛЬ]	<i>Lavandula</i> [ЛЯВАНДУЛЯ] – лаванда
Mm	[М]	<i>Millefolium</i> [МІЛЕФОЛІУМ] – тисячолісник
Nn	[Н]	<i>Nerium oleander</i> [НЕРІУМ ОЛЕАНДЕР] – олеандр звичайний
Pp	[П]	<i>Piper</i> [ППЕР] – перець
Qq	Тільки у сполученні <i>qu</i> [КВ]	<i>Quercus</i> [КВЕРКУС] – дуб
Rr	[Р]	<i>Rubia tinctorum</i> [РУБІА ТІНКТОРУМ] – марена красильна
Ss	[З] між голосними [С]	<i>Anisum</i> [АНІЗУМ] – ганус <i>sirupus</i> [СІРУПУС] – сироп
Tt	[Т]	<i>tuber</i> [ТУБЕР] – клубень
Vv	[В]	<i>Viburnum</i> [ВІБУРНУМ] – калина
Xx	[КС]	<i>Nux vomica</i> [НУКС ВОМІКА] – блювотний горіх
Zz	[З]	<i>Zea mays</i> [ЗЕА МАІС] – кукуруза (В слові <i>Zincum</i> [ЦІНКУМ])

ТАБЛИЦЯ 7. ВИМОВА ЛІТЕРОСПОЛУЧЕНЬ

Латинські літеросполучення			Грецькі літеросполучення		
літеросполучення	вимова	приклади	літеросполучення	вимова	приклади
ti	Перед голосним [ЦІ] після <i>x, s</i> [ТІ]	<i>Gentiana</i> [ГЕНЦІАНА] тирлич <i>combustio</i> [КОМБУСТІО] опік	ch	[x]	<i>chole</i> [ХОЛЕ] жовч
			ph	[Ф]	<i>Sphaerophysa</i> [СФЕРОФІЗА] сферофіза
			th	[Т]	<i>Thea</i> [ТЕА] чай

ngu	Перед голосними [НГВ]	<i>unguentum</i> [УНГВЕНТУМ] мазь	rh	[P]	<i>Rheum</i> [РЕУМ] ревень
------------	-----------------------------	---	-----------	-----	-------------------------------

ТАБЛИЦЯ 8. НАГОЛОС В ЛАТИНСЬКІЙ МОВІ

<p>1. В латинських словах наголос не припадає на останній склад, тому в двоскладних словах наголос ставлять на перший склад. Наприклад: <i>Citrus</i> – лимон, <i>Mentha</i> – м'ята.</p>
<p>2. Наголос може розташовуватися на 2 або на 3 складі від кінця. Місце наголосу залежить від довжини або короткості голосної передостаннього складу. Якщо голосна довга, то передостанній склад наголошений. Якщо голосна коротка, то передостанній склад ненаголошений і наголос переноситься на 3 склад від кінця. ā, ō, ū, ē, ī, y – довгі голосні ă, ǒ, ŭ, ě, ĭ, ě – краткі голосні Наприклад: <i>Plantāgo</i> – подорожник, <i>Polygāla</i> – істот.</p>

ТАБЛИЦЯ 9. ПРАВИЛА ДОВЖИНИ І КОРОТКОСТІ ПЕРЕДОСТАНЬОГО СКЛАДА

Правила довжини	Правила короткості
<p>1. Склад довгий, якщо голосна цього складу знаходиться перед декількома голосними: <i>Belladonna</i> – красавка.</p> <p>2. Склад довгий, якщо голосна цього складу стоїть перед x, z: <i>Oryza</i> – рис.</p> <p>3. Склад довгий, якщо в складі є дифтонг: <i>Althaea</i> – алтей.</p>	<p>1. Склад короткий, якщо голосна цього складу знаходиться перед іншою голосною: <i>Kalanchoë</i> – каланхое.</p> <p>2. Склад короткий, якщо голосна цього складу стоїть перед h і диграфами ch, ph, rh, th: <i>stomachus</i> – шлунок.</p> <p>3. Склад короткий, якщо голосна цього складу знаходиться перед літеросполученнями: b, p, t, d, g, c + r, l: <i>Ephedra</i> – хвойник.</p>

ТАБЛИЦЯ 10. ДОВГІ ТА КОРОТКІ СУФІКСИ ІМЕННИКІВ І ПРИКМЕТНИКІВ

Довгі (наголошені) суфікси іменників

Суфікс	Значення	Приклади
-in(a)	заняття, місце заняття	<i>officina</i> – аптека
-ur(a)	результат дії	<i>tinctura</i> – настояка
-in(um) -ol(um) -al(um)	в назвах ліків	<i>Analginum</i> <i>Retinolum</i> <i>Phenobarbitalum</i>
-it(is)	запалення	<i>bronchitis</i> – бронхіт
-os(is)	незапальний процес	<i>neurosis</i> – невроз
-oma	пухлина	<i>myoma</i> – міома

Довгі (наголошені) суфікси прикметників

Суфікс	Значення	Приклади
-al(is) -ar(is)	належність до чогось	<i>vernalis</i> – весняний
-in(us)	належність	<i>caninus</i> – собачий
-os(us)	надлишок чогось	<i>aquosus</i> – водний
-at(us)	той, що містить в своєму складі щось	<i>camphoratus</i> – камфорний

Короткі (ненаголошені) суфікси іменників

Суфікс	Значення	Приклади
-ol-	зменшений	<i>arteriola</i> – маленька артерія
-ul-	зменшений	<i>pilula</i> – пілюля
-cul-	зменшений	<i>sacculus</i> – мішочок

Короткі (ненаголошені) суфікси прикметників

Суфікс	Значення	Приклади
-ic(us)	належність до чого-небудь	<i>narcoticus</i> – наркотичний
-id(us)	фізичний стан	<i>frigidus</i> – холодний
-il(is)	можливість або здатність	<i>facilis</i> – легкий

Вправи

Вправа 1. Прочитайте вголос і вивчіть латинський алфавіт.

Вправа 2. Перепишіть латинський алфавіт, охарактеризуйте звуки латинського алфавіту.

Вправа 3. Прочитайте вголос такі латинські слова:

saepe – часто	vita – життя
aurum – золото	amylum – крохмаль
statim – терміново	symptoma – симптом
Ferrum – залізо	Iris – ірис, касатик
Betula – береза	foetor – поганий запах із рота
Juniperus – ялівець	Jecur – печінка
Cucurbita – гарбуз	cito – швидко
seca – віск	gargarisma – полоскання
officina – аптека	hydrolysis – гідроліз
Quercus – дуб	Oxycoccus – клюква
pharyngitis – фарингіт	Hierochloë – зубрівка
Delphinium – живокость	Ephedra – хвойник
Chamomilla – ромашка	Rheum – ревень
rhizoma – корневище	Terebinthina – терпентин, живиця
Ichthyolum – іхтіол	Orthosiphon – нирковий чай

Вправа 4. Прочитайте вголос слова і словосполучення; напишіть слова грецького походження.

a) Hippocrates, emplastrum adhaesivum, carbo, Julius, secale cornutum, mel, lapis, Europa, zoologia, hydrolysis, homo, Hordeum, extractum, Quercus, Oxygenium, oedema, barotrauma;

b) Sphaerophysa salsula, photophobia, nephritis chronica, Strychnos nux vomica, Thermopsis lanceolata, Hydrargyrum, thermoplegia, anaesthesia, Menyanthes trifoliata, chirurgus, Glycyrrhiza.

Вправа 5. Прочитайте вголос і порівняйте вимову ботаничних термінів в латинській, англійській, російській та українській мовах.

Латинський термін	Англійський термін	Російський термін	Український термін
Juniperus [jun`iperus]	juniper [`dʒu:nɪpə]	можжевельник	яловець
Mentha piperita [`menta pɪpə`rita]	pepper minth [`pɛpə mɪnt]	мята перечная	м`ята перцева
Thymus [`timus]	thyme [taim]	тимьян	чабрець
Ephedra [`efedra]	ephedra [`ifedrə]	эфедра	эфедра
Cassia (Senna) [`kasia]	Cassia (Senna) [`kæsiə] [ `sɛnə]	кассия (сена)	касія (сена)
Strophanthus [stro`fant]	strophanthus [strou`fentəs]	строфант	строфант
Aloë [aloe]	Aloe [`æləʊ]	алоэ	алоє
Anisum [a`nizum]	anise [`ænis]	анис	ганус
Adonis vernalis [a`donis vernalis]	spring Adonis [`sprɪŋ ə`dəʊnɪs]	горцвет весенний	горцивіт весняний
Tormentilla [tormentila]	tormentil [`to:məntil]	лапчатка	перстач
Mays [mais]	maize [meiz]	кукуруза	кукурудза

Вправа 6. Прочитайте вголос і порівняйте вимову хімічних термінів в латинській, англійській, російській та українській мовах.

Латинський термін	Англійський термін	Російський термін	Український термін
Hydrogenium [hidrogenium]	hydrogen [ˈhaɪdrɪdʒən]	водород	водень
Oxygenium [oksigenium]	oxygen [ˈɒksɪdʒən]	кислород	кисень
acidum [ˈatsidum]	acid [ˈæsɪd]	кислота	кислота
colatio [kolatsio]	collation [kɒˈleɪʃən]	процеживание	цидіння
basis [bазис]	base [beɪs]	основа	основа
alcalinus [alkalinus]	alkaline [ˈælkəlaɪn]	щелочной	лучний
sal [sal]	salt [sɔːlt]	соль	сіль
depuratus [depuratus]	depurated [ˈdɛpjʊreɪtɪd]	очищенный	очищений
Calcium [kaltsium]	Calcium [ˈkælsiəm]	кальций	кальций
oxydum [oksidum]	oxide [ˈɒksaɪd]	оксид	оксид

Вправа 7. Прочитайте вголос і порівняйте вимову клінічних термінів в латинській, англійській, російській та українській мовах.

Латинський термін	Англійський термін	Російський термін	Український термін
Paralysis [paralɪzɪs]	paralysis [pəˈrælɪsɪs]	паралич	параліч
thymus [tɪmʊs]	thymus [ˈθaɪmʊs]	вилочковая же- леза	вилочкова залоза
vertigo [vertɪɡo]	vertigo [ˈvɜːtɪɡəʊ]	головокружение	запаморочення
anthrax [ˌænræks]	anthrax [ˈænræks]	сибирская язва	сибірська язва
herpes [ˈhɜːpɪs]	herpes [ˈhɜːpɪz]	лишай	лишай
tetanus [tɪtəˈnʊs]	tetanus [ˈtɛtənəs]	столбняк	правець
pneumonia [ˌnjuːˈmɒniə]	pneumonia [ˌnjuː(ː)ˈmɒniə]	воспаление легких	запалення легенів
angina [ˌæŋɡɪnə]	angina [ˌæŋˈdʒaɪnə]	ангина	ангіна
cancer [ˈkænsər]	cancer [ˈkænsə]	рак	рак
inflammation [ˌɪnfləˈmeɪʃən]	inflammation [ˌɪnfləˈmeɪʃən]	воспаление	запалення

Вправа 8. Прочитайте вголос, порівняйте вимову медичних термінів в латинській, англійській, російській та українській мовах. Назвіть галузь медицини, до якої належить кожен термін.

Латинський термін	Англійський термін	Російський термін	Український термін
Tonsillitis	tonsillitis [ˌtɒnsɪˈlɑɪtɪs]	тонзиллит	тонзиліт
aphthae [ˈaftə]	aphthae [ˈæfθiː]	афты	афти
Thea [tiː]	tea [tiː]	чай	чай
sulfas [ˈsʌlfəs]	sulphate [ˈsʌlfet]	сульфат	сульфат
lympha [ˈlɪmfə]	lymph [lɪmf]	лимфа	лімфа
cortex [ˈkɔːteks]	cortex [ˈkɔːteks]	кора	кора
Chamomilla [ˈhæməˌmɪlə]	chamomile [ˈkæməˌmaɪl]	ромашка	ромашка
acidum [ˈætsɪdʊm]	acid [ˈæsɪd]	кислота	кислота
Bistorta [ˈbɪstɔːtə]	bistort [ˈbɪstɔːt]	горец змеиный	гірчак зміїний
peroxydum [ˈperɒksɪdʊm]	peroxide [ˈpɛrɒksaɪd]	пероксид	пероксид
Pinus [ˈpɪnʊs]	pine [paɪn]	сосна	сосна
lupus [ˈlʊpʊs]	lupus [ˈluːpəs]	волчанка	вовчак

Chlorum [hlorum]	chlorine ['klɔ:ri:n]	хлор	хлор
herpes [herpes]	herpes ['hɜ:pi:z]	лишай	лишай
Carum carvi ['karum `karvi]	caraway ['kærəweɪ]	тмин	кмин

Вправа 9. Прочитайте слова, поставте правильно наголос:

apis – бджола	Poa bulbosa – тонконіг бульбистий
Datura stramonium – дурман	Serpyllum – чабрец
sinusitis – синусит	Tormentilla potentilla – перстач пряmostoячий
Glycyrrhiza –с олодка	Ephedra – хвойник
gutta – крапля	Calendula officinalis – календула лікарська / нагідки лікарські
signature – сiгнатура	nitrosus – азотистий
chartaceus – паперовий	species antiasthmaticae – проти- астматичний збір
tabuleta – таблетка	ampulla – ампула
Viola – фіалка	Aloe arborescens – алоє
Viburnum – калина	Strophanthus – строфант
carcinoma – рак	Salmonella typhi – сальмонелла тифа
Cyclodolum – циклодол	Leonurus cardiaca – собача кропива п'ятилопатева
Phosphorus – фосфор	Solanaceae – пасльонові
solutio – розчин	emplastrum – пластр
Solanum tuberosum – картопля	remedium – засіб

Вправа 10. Прочитайте вголос:

1. Ana, arteria, agitare, ala, astrum, Malva, datum, gala, gaster, dactylus, Cacao, calcaria, calor, campus, bacca, ars, avis, axungia, arbor, Arsenicum.

2. Ego, elementum, epidermis, emplastrum, emulsum, epistola, error, eruditus.

3. Immaturus, index, infusum, immobilis, impar, imperativus.

4. Juniperus, majalis, injectabilis, major, Julius, junior, juvenus, jus, iodum, iodidum, iodoformium, iodatus.

5. Costa, centum, cavum, capitulum, lacrima, color, lac, lacticum, salicylicum, caecum, cellula, centralis, cito, citrus, cena, Cuprum, cutis, medicus, medicina, cervix, cystis, cera, cerasus, ceratus, circulus, cytologia, cytus.

6. Saccharum, sapiens, scribere, secundus, spongiosus, sterilisare, organismus, mens, usus, fissure, dosis, abscessus, sulfur, transfusion, fuscus, gelatinosus, densus, causa.

7. Cortex, oxydum, radix, extremitas, sex, exemplar, mixtura, taraxacum, exacte, extractum, exitus.

8. Oryza, zoologia, eczema, benzoe, zygora, zootoxinum, zonula, zymologia.

NB! Zincum, influenza.

9. Aegrotus, Crataegus, Althaea, aethylicus, aether, praeparare, praecipitatum, paediatr, saepe, Betulae, Menthae, aegrotae, tabulettae, capsulae.

Foeniculum, oedema, amoeba, hierochloe, Hippophae, Aloe, pnoe.

Aurum, audire, auris, auscultatio, Rauwolfia, Laurus, centaurium.

Eucalyptus, eupnoe, euphorbia, leuzea, pneumonia, neurosis, Europa, Rheum.

9. Chamomilla, charta, chloroformium, china, chininum, chole, chloridum, chronicus, chelidonium, chirurgia, Arachis, helichrysum arenarium.

Thea, Althaea, therapia, Mentha, Thermopsis, thermometrum, Helianthus, Menyanthes, Galanthus, Thalictrum, Platanthera, thymolum.

Pharmacia, pharmacon, camphora, Hippophae, rhaphe, phenolum, Phosphorus, Daphne, Delphinium, Sophora, Ephedra.

Rheum, rhinitis, rheumatismus, Glycyrrhiza, rhizoma, rhamnus cathartica, rhodos, rhaphe.

10. Schola, schisma, lingua, sanguis, sanguineus, unguis, sanguisorba, unguentum.

Quercus, quinque, squama, quantum satis, quartus, liquor, liquidus, equisetum, quintus, quattuor, quotidianus, quisque, quies, quadratus, quaterni.

Auscultatio, operatio, solutio, Liquiritia, Gentiana, vitium cordis, functio, amurensis, chinensis, canadensis, injectio.

NB! Ostium, combustio, bestia, mixtio.

ЗАНЯТТЯ № 2.

Іменник.

Граматичні категорії іменників.

Перша відміна.

Неузгоджене означення.

Головним елементом будь-якого фармацевтичного терміна є іменник. Для точного розуміння терміна, для правильного перекладу або для утворення терміна необхідно знати граматичні категорії іменників в латинській мові. Латинські іменники мають такі граматичні категорії: рід, число, відміна, відмінок.

В латинській мові іменники бувають 3-х родів: чоловічого, жіночого та середнього. Чоловічий рід – *masculinum, m*; жіночий рід – *femininum, f*; середній рід – *neutrum, n*. Рід іменників визначають за закінченням називного відмінка однини.

В латинській мові розрізняють 2 числа: однина (*singularis*) і множина (*pluralis*). Число визначають за закінченням.

Відношення між словами виражається за допомогою відмінків. В латинській мові є 6 відмінків, але в термінологічній латині практичне застосування мають тільки 5 відмінків:

Називний (*Nominativus*) – хто? що?

Родовий (*Genetivus*) – кого? чого?

Давальний (*Dativus*) – кому? чому?

Знахідний (*Accusativus*) – кого? що?

Аблятив (*Ablativus*) – ким? чим? про кого? про що?

Сукупність відмінкових закінчень називається відміною. В латинській мові 5 відмін. Відміну визначають по закінченню родового відмінка однини, яке наведене в словниковій формі.

У словниковій формі іменників прийнято після слова у називному відмінку вказувати закінчення родового відмінка та скорочено рід іменника:

<i>aqua, ae f</i>	вода (I відміна)
<i>gutta, ae f</i>	крапля (I відміна)
<i>sirupus, i m</i>	сироп (II відміна)
<i>oleum, i n</i>	олія (II відміна)
<i>cortex, icis m</i>	кора (III відміна)
<i>semen, inis n</i>	насіння (III відміна)
<i>fructus, us m</i>	плід (IV відміна)
<i>scabies, ei f</i>	короста (V відміна)

I відміна іменників

До першої відміни належать іменники жіночого роду, які в родовому відмінку однини мають закінчення -ae. У називному відмінку іменники I відміни закінчуються на -a.

Лексичний мінімум

Назви рослин

Althaea, ae f	алтей
Amygdala, ae f	мигдаль
Armeniaca, ae f	абрикос
Arnica, ae f	арніка
Aronia, ae f	горобина
Betula, ae f	береза
Calendula, ae f	ноготки, календула
Cimicifuga, ae f	циміцифуга, клопогон
Chamomilla, ae f	ромашка
Convallaria, ae f	конвалія
Cucurbita, ae f	гарбуз
Ephedra, ae f	хвойник, ефедра
Frangula, ae f	крушина
Farfara, ae f	мати-й-мачуха
Glycyrrhiza, ae f	солодка
Inula, ae f	дев'ясил
Liquiritia, ae f	лакричник
Mentha, ae f	м'ята
Melissa, ae f	меліса
Oliva, ae f	оливка, маслина
Oryza, ae f	рис
Paeonia, ae f	півонія
Passiflora, ae f	трастоцвіт, пасифлора
Pastinaca, ae f	пастернак
Salvia, ae f	шавлія
Schizandra, ae f	лимонник
Thea, ae f	чай
Tilia, ae f	липа
Urtica, ae f	кропива
Uva ursi, Uvae ursi	мучниця звичайна
Valeriana, ae f	валеріана
Viola, ae f	фіалка

Інші іменники I відміни

aqua, ae f	вода
------------	------

ampulla, ae f	ампула
bacca, ae f	ягода
bromcamphora, ae f	бромкамфора
capsula, ae f	капсула
cera, ae f	віск
gemma, ae f	брунька
gutta, ae f	крапля
lagna, ae f	пляшка
massa, ae f	маса
materia, ae f	речовина
mixtura, ae f	мікстура
oblata, ae f	облатка
officina, ae f	аптека
olla, ae f	банка
pasta, ae f	паста
pilula, ae f	пілюля
planta, ae f	рослина
tabuleta, ae f	таблетка
tela, ae f	тканина, марля
tinctura, ae f	настійка
scatula, ae f	коробочка
Terebinthina, ae f	терпентин, живиця

До I відміни належать декілька грецьких іменників жіночого роду, які у родовому відмінку однини мають закінчення -es, а у називному відмінку закінчуються на -e:

Aloe, es f	алое
chole, es f	жовч
Hippophae, es f	обліпіха
Kalanchoe, es f	каланхое

Неузгоджене означення

Неузгодженим означенням в латинській мові є іменник у родовому відмінку, яке слідує за визначеним словом і не узгоджується з ним за родом, числом та відмінком:

- Tinctura Valerianae*
- tinctura* – визначене слово,
- Valerianae* – неузгоджене означення
- Aqua Menthae* – м'ятна вода або вода м'яти
- Tinctura Belladonnae* – настійка красавки
- Gemmae Betulae* – березові бруньки

Як правило, неузгоджене означення виражене родовим відмінком однини, або в деяких випадках може бути у множині.

Запам'ятайте ці словосполучення:

Aqua Amygdalarum – мигдальна вода

Massa pilularum – пілюльна масса

Tinctura gemmarum Betulae – настійка березових бруньок

Вправи

Вправа 1. *Поставте запропоновані слова у називному відмінку множини:*

bacca, planta, capsula, tabuletta, scatula, tinctura, olla, pilula, lagena, officina, gutta, materia, gemma, pharmaceuta;

tinctura Convallariae, herba Ephedrae, bacca Rosae, tinctura Althaeae, massa pilularum, mixtura herbarum, tabuletta Glycyrrhizae, tinctura Schizandrae, tinctura Aloes, bacca Hippophaes.

Вправа 2. *Перекладіть латинською мовою такі терміни:*

А. бруньки берези, мигдальна вода, краплі настійки конвалії, трава м'яти, ягоди шипшини, трава хвойника, пілюльна масса, настійка ягід обліпихи, трава кропиви, бруньки абрикоса, настійка толокнянки, паста терпентина, таблетки солодки або лакричника, ягоди рослин, бруньки рослин, краплі мікстури ромашки і календули, таблетки бромкамфори.

Б. 10 мл настійки лимонника, 25 мл настійки конвалії, 100 мл води ромашки. 100,0 трави кропиви, 150,0 ягід обліпихи, 200 мл мигдальної води, 75,0 березових бруньок, 20 мл жовчі, 10 мл настійки каланхое.

Запам'ятайте іменники I відміни з прийменниками:

In tabulettis – в таблетках,

in ampullis – в ампулах,

in scatula – в коробочці.

ЗАНЯТТЯ № 3. Іменники II відміни

До II відміни належать іменники чоловічого та середнього роду, які у родовому відмінку однини мають закінчення -i, а у називному відмінку іменники чоловічого роду закінчуються на -us або -er, а іменники середнього роду мають закінчення -um.

У називному та родовому відмінках однини і множини іменники II відміни мають такі закінчення:

	<i>Singularis</i>		<i>Pluralis</i>	
	<i>masculinum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>neutrum</i>
<i>Nominativus</i>	-us (-er)	-um	-i	-a
<i>Genetivus</i>	-i	-i	-orum	-orum

Лексичний мінімум Назви рослин

Absinthium, i n	полинь гірка
Anisum, i n	ганус
Capsicum, i n	перець стручковий
Chelidonium, i n	чистотіл
Delphinium, in	дельфіній, сокирки
Equisetum, i n	хвощ
Foeniculum, i n	фенхель, укроп аптечний
Helianthus, i m	соняшник
Humulus lupulus, i m	хміль звичайний
Hypericum, i n	звіробій
Leonurus, i m	собача кропива
Linum, i n	льон
Myrtillus, i m	чорниця
Oxycoccus, i m	журавлина
Persicum, i n	персик
Rheum, i n	ревінь
Ricinus, i m	рицина
Solanum tuberosum, i n	картопля
Serpyllum, i n	чебрець
Taraxacum, i n	кульбаба
Thymus, i m	тим'ян
Triticum, i n	пшениця
Rubus idaeus, i m	малина

Назви лікарських форм та інших речовин

aërosolum, i n	аерозоль
amylum, i n	крохмаль
antidotum, i n	антидот
bacillus, i m	палочка
butyrum, i n	масло тверде
cetaceum, i n	спермацет
decoctum, i n	відвар
emulsum, i n	емульсія
extractum, i n	екстракт
folium, i n	лист
fungus, i m	гриб
globulus, i m	кулька
granulum, i n	гранула
infusum, i n	настій
linimentum, i n	лінімент
medicamentum, i n	ліки
oculus, i m	око
oleum, i n	олія
numerus, i m	число
remedium, i n	лікувальний засіб
saccharum, i n	сахар
sacculus, i m	пакетик
sirupus, i m	сироп
succus, i m	сік
talcum, i n	тальк
venenum, i n	отрута
vitrum, i n	склянка

NB! Номенклатурні найменування масел, які використовують в косметології

Oleum Amygdalarum	олія мигдальна
Oleum (butyrum) Cacao	масло какао
Oleum Hippophaës	олія обліпихи
Oleum Olivarum	оливкова олія
Oleum Persicorum	олія персикова
Oleum Pruni	олія сливова
Oleum Ricini	олія касторова (рицини)
Oleum Rosae	олія шипшини
Oleum Terebinthinae	скипідар

В назвах настоїв та відварів вказують вид сировини:

Infusum baccarum Myrtilli	настій ягод чорниці
---------------------------	---------------------

Infusum foliorum Serpylli
Decoctum foliorum Hyperici

настій листя чабреця
відвар листя звіробія

Вправи

Вправа 1. *Перекладіть рідною мовою:*

Oleum Helianthi, sirupus Oxycocci, succus Rubi idaei, tinctura Leonuri, unguentum medicamentorum, decoctum foliorum Salviae, bacilli et globuli, folia et gemmae, amyllum Tritici, amyllum Solani tuberosi, decoctum herbae Uvae ursi, emulsum olei Ricini, unguentum Olei Terebinthinae, oleum Lini.

Вправа 2. *Поставте іменники в називному відмінку множини:*

infusum, sirupus, succus, tabuletta, sacculus, vitrum, fungus, granulum, decoctum, unguentum, oleum, vitaminum, venenum, folium, capsula, bacca, aerosolum, antidotum, emulsum, emplastrum, suppositorium.

Вправа 3. *Перекладіть латинською мовою:*

настої та відвари, обліпихова олія, клюквовий сік, ягоди клюкви, відвар листя малини, чорничний сироп, листя тим'яна, сироп ревеня, скипідар, картопляний крохмаль, соняшникова олія, алтейний сироп, відвар березових бруньок, вазелинова олія, спермацетова мазь, пакетики та склянки.

Трави чабреця 100,0, масла шипшини 50,0, відвар ягід чорниці 200 мл, настій трави звіробія 100 мл, льняної олії 20 мл, талька 15,0, пшеничного крохмалю 30,0, обліпихової олії 40,0, відвар листя шавлії 250 мл, цукрового сиропу 20,0, трави полині гіркої 25,0, емульсії касторової олії 180,0, скипідарної мазі 30,0.

Вправа 4. *Прочитайте вголос та перекладіть рідною мовою такі номенклатурні найменування:*

A. Oleum Thymi, oleum Ricini, oleum Persicorum, oleum Hippophaës, oleum Olivarium, oleum Lini, oleum Amygdalarum, oleum Menthae piperitae, oleum Helianthi, oleum Foeniculi, oleum Eucalypti, oleum Anisi, oleum Rosae

B. Herba Serpylli, herba Millefolii, herba Leonuri, herba Hyperici, herba Ephedrae, herba Convallariae, herba Chelidonii, herba Absinthii, herba Violae.

C. Folium Althaeae, folium Belladonnae, folium Betulae, folium Farfarae, folium Helianthi, folium Salviae, folium Sennae, folium Theae, folium Urticae, folium Vincae.

D. Tinctura Absinthii, tinctura Aloës, tinctura Arnicae, tinctura Capsici, tinctura Menthae piperitae, tinctura Convallariae, tinctura Eucommiae, tinctura Ginseng, tinctura Leonuri, tinctura Rhei, tinctura Schizandrae

E. Decoctum baccarum Myrtilli, decoctum baccarum Hippophaës, decoctum baccarum Rosae, infusum foliorum Salviae, infusum foliorm Chelidonii.

ЗАНЯТТЯ № 4.

Дієслово. Неозначена форма (інфінітив) та основа. Наказова форма дієслова.

У латинській мові дієслова поділяються на 4 дієвідміни, які визначаються за останньою літерою основи. Всі латинські дієслова в невизначеній формі мають закінчення -re. Основу отримуємо, відкинувши закінчення -re.

До I дієвідміни належать дієслова, основа яких закінчується на -a-:

Dare	(дати, видати)
Percolare	(сціжувати)
formare	(утворювати)
Refrigerare	(охолоджувати)
Praeparare	(готувати)
Servare	(зберігати)
Signare	(зазначувати)
Sterilizare	(стерелізувати)

До II дієвідміни належать дієслова з основою на -e-:

Adhibere	(вживати, застосовувати)
Continere	(утримувати)
Miscere	(змішувати)

До III дієвідміни відносять дієслова з основою на приголосний або на голосний -u-:

Dividere	(ділити)
Repetere	(повторювати)
Solvere	(розчиняти)
Diluere	(розбавляти)
Sumere	(приймати)

У дієслів IV дієвідміни основа закінчується на -i-:

Audire	(слухати)
Finire	(закінчувати)
Linire	(мастити)

Наказову форму дієслова в однині утворюють, відкинувши закінчення інфінітива:

Dare – видати	Da – видати
Miscere – змішувати	Misce – змішати
Recipere – взяти.	Recipe – візьми
Linire – намастити.	Lini – намаж

Вправи

Вправа 1. Утворіть наказову форму зазначених вище дієслів 4-х дієвідмін .

Рецепт (*praescriptio, receptum*)

Рецепт та його структура.

Слово “рецепт” походить від латинського дієприкметника “receptus, a, um”, що в перекладі означає “отримане, взяте”. Рецепт – це письмове звернення лікаря до фармацевта (в аптеку) щодо виготовлення і видачу хворому ліків із зазначенням способу його вживання.

Структура рецепту:

1. Inscriptio I – “напис I” (печатка лікувального закладу)
2. Inscriptio II – “напис II” (дата видачі рецепту)
3. Nomen aegroti – “ім’я хворого” (прізвище та вік хворого)
4. Nomen medicī – “ім’я лікаря” (прізвище та ініціали лікаря)
5. Invocatio – “звернення” (виражене наказовою формою дієслова: *recipe* – візьми)
6. Designatio materi-
arum – “позначення речовин” (назви лікарських речовин та їх дози)
7. Subscriptio – “підпис” (перелік фармацевтичних операцій, необхідних для виготовлення даних ліків)
8. Signatura – “визначення” (зазначення способу застосування ліків)
9. Nomen medicī – “ім’я лікаря” (підпис лікаря)

Рецепти бувають прості та складні. Простий рецепт складається з назви однієї лікарської речовини, складний – з двох і більше.

Designatio materi-arum – у складному рецепті можуть ділитися на такі частини:

1. Basis – основна за дією лікарська речовина
2. *Remedium adjuvans* – допоміжний засіб, який підсилює або послаблює дію на організм основної речовини.
3. *Remedium corrigens* – виправляючий засіб; речовина, виправляюча смак або запах.
4. *Remedium constituens* – формоутворююча речовина; речовина, необхідна для надання певної форми лікам.

Латинською мовою пишуть п’яту, шосту, сьому та частково восьму частини рецепту.

Приклад рецепту:

Візьми: Настійки конвалії
Настійки валеріани по 10 мл
Екстракту глоду рідкого 5 мл
Ментолу 0,1
Змішай. Видай .
Познач: по 15 крапель 3 рази на добу.

II. Дозу лікарських речовин вказують:

1) У грамах або долях грама. Позначень літерами не існує, обов'язково у формі десяткового дробу:

1,0
100,0
0,01

2) У мілілітрах (рідкі лікарські речовини) є позначення літерами:

1 ml
10 ml
100 ml

3) У краплях, якщо кількість рідкого лікарського засобу менше одного граму. Кількість крапель вказують римськими цифрами, які ставлять після слова “крапля”:

одна крапля – *guttam I*
п'ять крапель – *guttas V*

4) Для позначення однакової ваги для декількох лікарських речовин користуються прислівником:

ana – порівну, по

III. Після назв лікарських речовин з нового рядка пишуть дієслова у наказовому або умовноу способі – це вказівки фармацевту.

Дієслова в рецептах

Наказовий спосіб		Умовний спосіб	
Змішай.	<i>Misce.</i>	Змішати.	<i>Misceatur.</i>
Видай.	<i>Da.</i>	Видати.	<i>Detur.</i>
Познач:	<i>Signa:</i>	Позначити:	<i>Signetur:</i>
Простерилізуй.	<i>Sterilisa.</i>	Простерилізувати!	<i>Sterilisetur!</i>
Повтори!	<i>Repete!</i>	Повторити!	<i>Repetatur!</i>
Видай таких доз числом...	<i>Da tales doses numero...</i>	Видати таких доз числом...	<i>Detur tales doses numero...</i>
Переверни!	<i>Verte!</i>		

У рецептах також часто можна побачити вислови з дієсловами ***fio, fieri***

Змішай, нехай утвориться... – *Misce, fiat...*

Змішай, щоб утворилось... – *Misce, ut fiat...*

Змішай, нехай утворюються... – *Misce, fiant...*

Змішай, щоб утворились... – *Misce, ut fiant...*

IV. Латинська частина рецепту закінчується дієсловом “*Signa:*” (“*Signetur:*”), після якого рідною мовою пишуть вказівки про те, як приймати ліки.

Прислівники, які вживають у рецептах:

<i>Cito</i>	– швидко
<i>Citissime</i>	– дуже швидко
<i>Statim</i>	– негайно
<i>Ana</i>	– порівну, по
<i>Quantum satis</i>	– скільки треба

Прийменники у рецептах

1) Прийменники, які потребують після себе форми знахідного відмінку:

<i>ad</i>	– для, до, в
<i>per</i>	– через
<i>in</i>	– в (на питання “куди?”)

2) Прийменники, які потребують форми орудний відмінок:

<i>cum</i>	– з
<i>ex, e</i>	– із
<i>pro</i>	– для
<i>in</i>	– в (на питання “де?”)

Сполучники у рецептах

1) Сполучні сполучники : “*et*” – та, і “*ut*” – щоб

2) Розділові сполучники: “*seu*”, “*aut*” – або

Вправи

Вправа 1. Прочитайте та перекладіть рідною мовою такі рецепти:

1. Recipe: Tincturae Valerianae 50 ml

Da.

Signa:

2. Recipe: Tincturae Convallariae

Tincturae Belladonnae ana 25ml

Misce. Da.

Signa:

3. Recipe: Aquae Amygdalarum 150 ml

Tincturae Aloës 15 ml

Misce. Da.

Signa:

4. Recipe: Foliorum Uvae ursi

Herbae Hyperici

Foliorum Salviae ana 15,0
Misce. Da.
Signa:

5. Recipe: Emulsi Olei Ricini 180,0
Sirupi Sacchari ad 200,0
Misce. Da.
Signa:

6. Recipe: Infusi glandularum Humuli lupuli 10,0 – 200 ml
Da.
Signa:

7. Recipe: Infusi foliorum Sennae 10,0 – 150 ml
Tincturae Menthae 1ml
Misce. Da.
Signa:

Вправа 2. Перекладіть латинською мовою такі рецепти:

1 Візьми: М'ятної води 150 мл
Видай.
Познач:

2. Візьми: Настійки лимонника 30 мл
Видай.
Познач:

3. Візьми: Настойки звіробія
Настойки ромашки по 25 мл
Змішай. Видай.
Познач:

4. Візьми: Березових бруньок
Трави толокнянки
Трави тисячолісника по 50,0
Змішай. Видай.
Познач:

5. Візьми: Облепихової олії 30 мл
Видай.
Познач:

6. Візьми: Ганусова олія 10мл
Видай.
Познач:

7. Візьми: Емульсії касторової олії 180,0
Сахарного сиропу до 200,0
Змішай. Видай.
Познач:

ЗАНЯТТЯ № 5.

Номенклатура лікарських засобів. Тривіальні найменування лікарських засобів. Мотивуючі частотні відрізки.

Кожен лікарський засіб має свій оригінальний знак – номенклатурне найменування, яким називають конкретну лікарську речовину, сировину. Лікарські препарати мають систематичне (научне) найменування, складене за принципами наукової номенклатури та тривіальне найменування. Систематичні найменування через розгалуження та складність не можуть бути засобом спілкування між медичними працівниками та пацієнтами. Для цього вживають тривіальні, тобто, умовні найменування. У цих найменуваннях відображені найрізноманітніші ознаки: джерело отримання, частковий склад, належність до фармакологічної або хімічної групи, терапевтичний ефект тощо. Усі латинські найменування лікарських речовин є, як правило, іменниками середнього роду II відміни: *Validolum, i, n, Analginum, i, n, Amidopyrinum, i, n, Nitroglycerinum, i, n.*

Сьогодні доволі часто зустрічаються торгові назви без закінчення -um: *Aspirin, Sonopax, Curantil, Acidotest* та інші, які потрібно розглядати за загальними правилами, як іменники середнього роду II відміни, та в рецептах до останньої приголосної приєднувати закінчення -i: *Aspirini, Sonopaxi, Curantili.*

Частотні відрізки – це частина слова, яка є у номенклатурних найменуваннях препаратів однієї фармакологічної або хімічної групи і вказує на певні ознаки.

ЧАСТОТНІ ВІДРІЗКИ

а) антибіотиків:

<i>-cillinum</i>	-цилін	антибіотики пеніцилінового ряду
<i>-cyclinum</i>	-циклін	антибіотики – тетрацикліни
<i>-cef (ceph)</i>	-цеф	антибіотики групи цефалоспоринів
<i>-mycinum</i>	-міцин	антибіотики променистого грибка

б) протизапальних, противомікробних засобів:

<i>-sulfa</i>	-сульфа	сульфаніламід
<i>-phlog (flog)</i>	-флог	антифлогістичні

в) хімічного складу:

<i>-aeth (eth-)</i>	-ет-	етил, етилен
<i>-meth</i>	-мет-	метил, метилен
<i>-phen</i>	-фен-	феніл, фенілен
<i>-thi(o)</i>	-ті(о)	тіокислоти, тіосоли
<i>-zin-, -zon-, -zid-, -zol-</i>		азогрупа

г) гормональних препаратів:

<i>-oestr (estr)</i>	-естр	препарати жіночих статевих залоз
<i>-andr</i>	-андр	андрогени (препарати чоловічих статевих гормонів)

-stan	-стан	
-ste	-стер	
-vir	-вір	
-test	-тест	
-cort, cortic	-корт, кортик	гормони кори наднирника
-thyr	-тір	гормони щитовидної залози

д) інші ознаки:

-cainum	-каїн-	місцевознеболюючі речовини
-chol-	-хол-	жовчогонні
-cid-	-цид-	бактерицидний, фунгіцидний
-allerg-	-алерг-	протиалергічний
-hydr-	-гидр-	водо-
-oxy-	-оксі-	кисло-
-pyr	-пір-	жарознижуюче
-syn	-сін-	сумісний, синтетичний
-lax-	-лакс-	послаблюючий
-ur	-ур-	сечогінний
-myc (mycos-)	-мик-	протигрибкові препарати
-formium	-форм-	мурашина кислота
-glyc	-глік-	солодкий
-phyll-	-філл-	лист

Вправи

Вправа 1. Прочитайте номенклатурні найменування та виокремте відомі частотні відрізки:

Aethacizinum, Aethacridinum, Aethocain, Aethisteronum, Aethophyllin, Aethaperazinum, Aethinyloestradiolum, Aethynilnortestosteronum
Methacid, Methacyclin, Methazidum, Methioninum, Methyluracilum, Methylprednisolonum, Methylenum, Methyltestosteronum,
Phenasalum, Phenazepamum, Phencarolum, Phenolum, Phenobarbitalum, Phenoxyethylpenicillinum, Phenopyrine, Phenylum, Phenergan.
Thioacetazone, Thioproperazine, Thiomicid, Thiopentalum; Thioctanum
Theophedrinum, Theophyllinum, Theodinalum, Theobrominum, Theodibaverinum.
Pyrazimidum, Pyrazidolum, Pyridoxinum, Pyromecainum, Pyrinazinum.
Thyrefact, Thyreocomb, Thyroidinum, Diiodthyrosinum, Thyrocalcitoninum.
Hydrocort, Hydrocortalum, Hydrocortisonum, Hydrocortistab, Hydrolysinum.
Oxyphyllinum, Oxycortum, Oxycobalaminum, Oxycholecalciferolum, Oxycyclodolum, Oxylidinum, Oxyprogesteronum, Oxydigitoxinum.
Glycinum, Glycerinum, Glycyramum, Glyphyllinum, Glycolixir.

Chloroformium, Iodoformium, Xeroformium, Mycostatinum,
Mycosporinum, Mycozoralum, Euphyllinum, Pentoxyphyllinum, Platyphyllinum.

Вправа 2. Перекладіть латинською мовою такі рецепти:

1. Візьми: Пеніцилінової мазі 10,0
Видай.
Познач:
2. Візьми: Соняшникової олії
Хлороформа по 15,0
Змішай. Видай.
Познач:
3. Візьми: Ксероформної мазі 10% 50,0
Видай.
Познач:
4. Візьми: Лінімента синтоміцина 1% 25,0
Видай.
Познач:
5. Візьми: Тетрациклінової мазі 0,2% 25,0
Видай.
Познач:
6. Візьми: Ментола 0,1
Персикової олії 10 мл
Змішай. Видай.
Познач:
7. Візьми: Фенола 0,5
Гліцерина 10,0
Змішай. Видай.
Познач:
8. Возьми: Іхтіолової мазі 10% 25,0
Видай.
Познач:
9. Візьми: Вазелінової олії 100мл
М'ятної олії 1мл
Змішай. Видай.
Познач:

10. Візьми: Цефалексина 0,5
Видай в капсулах числом 20
Познач:
11. Візьми: Вініліна 20,0
Соняшникової олії 80 мл
Змішай. Видай.
Познач:
12. Візьми: Ланоліна 40,0
Спермацета 10,0
Персикової олії 75,0
Змішай. Видай.
Познач:
13. Візьми: Іхтіола 1,0
Нафталіна 5,0
Цинкової пасти 25,0
Змішай. Видай.
Познач:
14. Візьми: Лавандової олії 0,1
Сік алое 5мл
Гліцерина 5,0
Метилцелюлози 1,0
Мигдальної води 20мл
Змішай. Видай.
Познач:
15. Візьми: Хлорофіліпта 2%
Пшеничного крохмалю
Цинкової пасти по 10,0
Гліцерина
М'ятної води по 10 мл
Змішай. Видай.
Познач:
16. Візьми: Аерозоль інгаліпта 30 мл
Видай.
Познач:
17. Візьми: Таблетки мономіцину 0,25
Видай числом 10
Познач:

ЗАНЯТТЯ № 6-7.

Узгоджене означення.

Прикметники I групи та дієприкметники минулого часу пасивного стану.

Фармацевтичні терміни, які мають два чи більше слова, можуть складатися з неузгодженого означення (*tinctura Belladonnae, aqua Amygdalarum*) і (або) узгодженого означення.

Узгоджене означення виражене прикметником, порядковим числівником або дієприкметником, які в термінах ідуть за означальним словом і узгоджуються з ним за родом, числом, відмінком.

Прикметники у латинській мові поділяються на дві групи, що визначаються за родовими закінченнями, вказаних у словниковій формі:

albus, a, um білий, біла, біле

niger, gra, grum чорний, чорна, чорне

До I групи належать прикметники, які мають такі родові закінчення:

-us (er) чоловічий рід

-a жіночий рід

-um середній рід

Прикметники I групи називають прикметниками I та II відміни.

Якщо прикметник є означенням іменника чоловічого або середнього роду, то він разом з іменником буде змінюватися за II відміною, а, якщо прикметник належить до іменника жіночого роду, то він буде змінюватись за I відміною:

Tinctura amara, tincturae amarae; (tincturae amarae, tincturarum amararum)

Globulus albus, globuli albi; (globuli albi, globulorum alborum)

Oculus dexter, oculi dextri; (oculi dextri, oculorum dextrorum)

Folium flavum, folii flavi; (folia flava, foliorum flavorum)

Прикметники I групи:

а) ті, що позначають колір:

albus, a, um білий

cinereus, a, um сірий

coeruleus, a, um синій, голубий

flavus, a, um жовтий

luteus, a, um жовтий

niger, gra, grum чорний

ruber, bra, brum червоний

б) прикметники, які мають речове значення:

aquosus, a, um водний

hydricus, a, um водний

anhydricus, a, um безводний

aethereus, a, um ефірний

camphoratus, a, um камфорний

ceratus, a, um вощений

amylaceus, a, um	крохмальний
gelatinosus, a, um	желатиновий
oleosus, a, um	олійний (в олії)
paraffinatus, a, um	парафінований
spirituosus, a, um	спиртний
ammoniatum, a, um	аміачний

в) прикметники, що позначають різні ознаки:

amarus, a, um	гіркий
externus, a, um	зовнішній
internus, a, um	внутрішній
fluidus, a, um	рідкий (в назвах екстрактів)
liquidus, a, um	рідкий
gastricus, a, um	шлунковий
medicatus, a, um	медичний
ophthalmicus, a, um	очний
purus, a, um	чистий
siccus, a, um	сухий
spissus, a, um	густий

Вправи

Вправа 1. Перекладіть рідною мовою і напишіть у рецептурній формі такі словосполучення:

Vaselinum flavum, charta cerata, linimentum ammoniatum, tinctura amara, Streptocidum album, cera flava, cera alba, oleum medicatum, tinctura aetherea, lanolinum anhydricum, unguentum cinereum, unguentum ophthalmicum, unguentum Hydrargyri cinereum, unguentum Hydrargyri album, emulsum oleosum, tabulettae Streptocidi albi, Amygdala amara, Methylenum coeruleum, oleum camphoratum, oleum anisatum, urea pura, chole medicata, succus gastricus, extractum Chamomillae oleosum, extractum Rosae oleosum, extractum Arnicae spirituosum, extractum foliorum Betulae spirituosum.

Вправа 2. Допишіть закінчення прикметників:

in charta cerat... ; in capsulis gelatinos... ; in sacculis chartace... ; in tabulettis obduct... ; unguenti Hydrargyri alb... ; linimenti ammoniat... ; ureae pur... ; in vitro nigr... ; in vitro fusc... ; guttae ophthalmic... ; in loco frigid... ; in loco sicc...

Вправа 3. Перекладіть латинською мовою:

Чистий кодеїн, чиста сечовина, шлункові краплі, червона кулька, безводий ланолін, білий і жовтий віск, крохмальні капсули, пігулки стрептоциду білого, сіра ртутна мазь, жовтий вазелін, гірка настоянка, камфорна олія, анісова олія, у темній склянці, в желатинових капсулах, олійний екстракт звіробію, очна мазь, спиртні настоянки, метиленовий синій, в паперових пакетиках, іхтіолова мазь, касторова олія, грамїцидінова паста,

медичні масла, олія обліпихи, олійний екстракт алое, спиртовий екстракт березових бруньок.

Узгодження не передбачає обов'язкового збігу закінчень прикметника і іменника. Так, у латинських назвах дерев закінчення видового епітета, вираженого прикметником, відрізняється від закінчення іменника. Це пояснюється тим, що назви дерев і чагарників є іменниками жіночого роду, не дивлячись на те, що вони мають всі граматичні ознаки іменників чоловічого роду:

<i>Prunus, i f</i>	слива
<i>Pinus, i f</i>	сосна

Оскільки іменники належать до жіночого роду, то прикметники при них будуть жіночого роду і змінюватимуться за I відміною, а іменники за II відміною.

<i>Alnus glutinosa, Alni glutinosae</i>	вільха клейка
<i>Amygdalus amara, Amygdali amarae</i>	мигдаль гіркий
<i>Citrus lutea, Citri luteae</i>	лимон жовтий
<i>Citrus unshiu</i>	мандарин
<i>Cerasus rubra, Cerasi rubrae</i>	вишня червона
<i>Sambucus nigra, Sambuci nigrae</i>	бузина чорна
<i>Eucalyptus cinerea, Eucalypti cinerea</i>	евкаліпт сірий
<i>Prunus armeniaca, Pruni armeniaca</i>	абрикос
<i>Prunus domestica, Pruni domestica</i>	слива домашня

За винятком до жіночого роду відносяться слова:

<i>bolus, i f</i>	глина
<i>crystallus, i f</i>	кристал

які, вживаються у термінах:

<i>bolus alba, boli albae</i>	біла глина; каолін
<i>crystallus coerulea, crystalli coeruleae</i>	синій кристал

Діеприкметники минулого часу пасивного стану, як і прикметники I групи відмінюються за I або II відміною і мають такі ж родові закінчення: *us, a, um*

<i>destillatus, a, um</i>	дистильований
<i>depuratus, a, um</i>	очищений
<i>purificatus, a, um</i>	очищений
<i>rectificatus, a, um</i>	очищений (спирт, скипидар)
<i>concisus, a, um</i>	подрібнений, різаний
<i>dilutus, a, um</i>	розбавлений, розведений
<i>exsiccatus, a, um</i>	висушений
<i>obductus, a, um</i>	покритий оболонкою
<i>praecipitatus, a, um</i>	обложений, осадовий

pulveratus, a, um	у порошку, порошок
sterilisatus, a, um	стерилізований
ustus, a, um	палений
compositus, a, um	складний

Запам'ятайте такі терміни:

Aqua destillata, ae, ae	дистильована вода
Aqua purificata, ae, ae	очищена вода
Oleum Terebinthinae rectificatum	скипидар очищений
abulettae obductae	пігулки, покриті оболонкою
In tabulettis obductis	у пігулках, покритих оболонкою
Hydrargyrum praecipitatum	ртуть обложена
Opium pulveratum	опій в порошок
Magnesia usta, ae, ae	палена магнезія
In sacculis chartaceis	у паперових пакетиках

Порядок слів у багаточленних найменуваннях

Якщо номенклатурне найменування містить декілька слів, то вони будуються так:

- 1 – іменник, що позначає лікарську форму;
- 2 – неузгоджене означення;
- 3 – узгоджене означення, що узгоджується, як правило, з першим словом:
tabulettae Raunatini obductae – пігулки раунатіна, покриті оболонкою
extractum Hyperici oleosum – олійний екстракт звіробію
unguentum Hydrargyri cinereum – сіра ртутна мазь
unguentum Hydrargyri praecipitati – мазь ртуті осадової

Якщо у терміні вказано вид сировини, то це слово слідує за іменником, що позначає лікарську форму:

Extractum herbae Chamomillae spirituosum – спиртний екстракт трави ромашки;

Extractum foliorum Chelidonii oleosum – олійний екстракт листя чистотілу.

Вправи

Вправа 1. Перекладіть латинською мовою і напишіть у рецептурній формі: сироп сливи домашньої, лимонна олія, мандариновий сироп, листя евкالیпта сірого, відвар ягід бузини чорної, спиртовий екстракт вишні червоної, очищений скипидар, олійний екстракт ромашки, мазь ртуті осадової, вода мигдаля гіркого, пігулки вітаміну А, покриті оболонкою, олія камфорна, мазь скипидару очищеного, в паперових пакетиках, аміачний лінімент.

Вправа 2. Перекладіть рідною мовою такі рецепти:

1. Recipe: Tincturae Sophorae japonicae 100 ml
Da.
Signa:
2. Recipe: Succu gastrici 100ml
Da.
Signa:
3. Recipe: Ribonucleasi amorphae 0,025
Da in ampullis.
Signa:
4. Recipe: Ureae purae 12,5
Cetacei 10,0
Lanolini 40,0
Olei Persicorum 75,0
Aquae destillatae 25ml
Misce. Da.
Signa:
5. Recipe: Unguenti Hydrargyri albi praecipitati 5% 30,0
Da.
Signa:
6. Recipe: Diprazini 0,025
Da numero 20 in tabulettis obductis
Signa:
7. Recipe: Phenoli puri 0,5
Glycerini 10,0
Misce. Da.
Signa:
8. Recipe: Tabulettas Methionini obductas numero 50
Da
Signa:
9. Recipe: Suppositoria cum Ichthyolo 0,2 numero 10
Da.
Signa:

Вправа 3. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Рідкого екстракту кропиви
Рідкого екстракту деревію по 25 мл
Змішай. Видай.
Познач:
2. Візьми: Рідкого екстракту елеутерокока 50 мл
Видай.
Познач:
3. Візьми: Білої глини 100,0
Видай в паперових мішечках числом 5
Познач:
4. Візьми: Складного настою листя сенни 30 мл
Видай.
Познач:
5. Візьми: Гіркої настойки 20 мл
Настойки чилібухи 10 мл
Змішай. Видай.
Познач:
6. Візьми: Олії обліпихи
Бавовняної олії по 20 мл
Олійного екстракту ромашки
Олійного екстракту шипшини по 30 мл
Спиртного екстракту арніки
Спиртного екстракту хвоща
Спиртного екстракту листя берези по 10 мл
Води очищеної 50 мл
Змішай. Видай.
Познач:
7. Візьми: Евкалиптової олії 2 мл
Скипидару очищеного 8 мл
Змішай. Видай.
Познач:
8. Візьми: Глини блакитної 50,0
Видай у вощеному папері
Познач:

ЗАНЯТТЯ 8-9.

Хімічна номенклатура.

Латинські назви хімічних елементів, кислот і оксидів

Всі латинські назви хімічних елементів є іменниками середнього роду II відміни із закінченням -um, -i:

Aluminium, i n

Cuprum, i n

Виключення:

Phosphorus, i m

Sulfur, is n сірка (III відміна)

Зверніть увагу на латинські назви таких елементів:

<i>Argentum, i n</i>	срібло
<i>Arsenicum, i n</i>	миш'як
<i>Aurum, i n</i>	золото
<i>Barium, i n</i>	барій
<i>Bismuthum, i n</i>	вісмут
<i>Borum, i n</i>	бор
<i>Bromum, i n</i>	бром
<i>Calcium, i n</i>	кальцій
<i>Carboneum, i n</i>	вуглець
<i>Cuprum, i n</i>	мідь
<i>Ferrum, i n</i>	залізо
<i>Fluorum, i n</i>	фтор
<i>Iodum, i n</i>	йод
<i>Hydrogenium, i n</i>	водень
<i>Nitrogenium, i n</i>	азот
<i>Oxygenium, i n</i>	кисень
<i>Hydrargyrum, i n</i>	ртуть
<i>Kalium, i n</i>	калій
<i>Lithium, i n</i>	літій
<i>Magnesium, i n</i>	магній
<i>Manganum, i n</i>	марганець
<i>Silicium, i n</i>	кремій
<i>Stibium, i n</i>	сурма
<i>Zincum, i n</i>	цинк

Латинські назви кислот виражаються прикметниками з суфіксами *-icum* (високий ступінь окиснення) або *-osum* (низький ступінь окиснення), які йдуть за словом *acidum, i* (кислота).

Латинські назви кислот складаються з двох слів:

на першому місці – *acidum, i n* – кислота;

на другому – прикметник, що позначає назву кислоти.

acidum nitricum – азотна кислота

acidum nitrosum – азотиста кислота

Прикметник, що позначає назву кислоти, будується так:

основа назви		↗	<i>-icum</i>
кислотоутворюючого	+		
елемента		↘	<i>-osum</i>

Вибір суфікса у назві кисневих кислот залежить від суфікса в українській назві:

-ова

-ева = *-icum*

-на

-иста = *-osum*

кислота борна – *acidum boricum*

кислота фосфориста – *acidum phosphorosum*

У назвах безкисневих кислот прикметник будується так:

префікс <i>hydro</i>		основа		
	+	кислотоутворюючого	+	<i>icum</i>
		елемента		

кислота йодистоводнева – *acidum hydroiodicum*

Запам'ятайте такі назви кислот:

<i>Acidum aceticum</i>	оцтова кислота
<i>Acidum acetylsalicylicum</i>	ацетилсаліцилова кислота
<i>Acidum boricum</i>	борна кислота
<i>Acidum citricum</i>	лимонна кислота
<i>Acidum carbolicum</i>	карболова кислота
<i>Acidum folicum</i>	фолієвая кислота
<i>Acidum formicicum</i>	мурашина кислота
<i>Acidum glutaminicum</i>	глутамінова кислота
<i>Acidum lacticum</i>	молочна кислота
<i>Acidum oxalicum</i>	щавлева кислота
<i>Acidum pantothenicum</i>	пантотенова кислота
<i>Acidum salicylicum</i>	саліцилова кислота
<i>Acidum tartaricum</i>	винна або виннокам'яна кислота

Acidum propionicum	пропіонова кислота
Acidum succinicum	бурштинова кислота
Acidum undecylenicum	ундециленова кислота
Acidum nitricum	азотна кислота
Acidum sulfuricum	сірчана кислота
Acidum hydrochloricum	соляна кислота
Acidum hydrofluoricum	флуоридна (плавикова) кислота
acidum arsenicicum	миш'якова кислота
acidum arsenicosum	миш'яковиста кислота

Вправи

Вправа 1. Перекладіть рідною мовою такі найменування хімічних елементів й кислот:

acidum ascorbinicum seu Aspirinum, Thiobutalum in ampullis, unguentum Acidi borici, tabulettae Acidi glutaminici obductae, Phosphorus radioactivus, acidum sulfuricum dilutum, acidum nitricum purum, acidum benzoicum et acidum salicylicum, acidum arsenicosum et tabulettae Blandi, acidum arsenicosum anhydricum seu Arsenicum album, acidum lacticum.

Вправа 2. Перекладіть латинською мовою номенклатурні найменування хімічних елементів й кислот та напишіть їх у словниковій формі:

чистий фенол, безводна миш'яковиста кислота, відновлене залізо (reductus, a, um), ртуть обложена, сіра ртутна мазь, мазь білої осадової ртуті, розбавлена соляна кислота, пігулки нікотинової кислоти, виннокам'яна кислота в порошку, щавлева кислота, мурашина кислота, лимонна кислота, молочна кислота, розбавлена сірчана кислота, фтористоводнева кислота, бензойна кислота, чиста соляна кислота, пігулки ацетилсаліцилової кислоти.

Вправа 3. Перекладіть рідною мовою такі рецепти:

1. Recipe: Phenoli puri (seu Acidi carbolici crystallisati) 0,5
Glycerini 10,0
Misce. Da.
Signa:
2. Recipe: Acidi hydrochlorici puri 6,0
Aquae purificatae ad 100ml
Misce. Da.
Signa:
3. Recipe: Acidi salicylici
Acidi lactici ana 6,0

Acidi acetici concentrati 3,0
Misce. Da.
Signa:

4. Recipe: Unguenti Acidi borici 10,0
Da.
Signa:

5. Recipe: Sulfuris praecipitati 1,5
Acidi salicylici 0,5
Vaselini
Lanolini ana 15,0
Misce. Da.
Signa:

Вправа 4. Перекладіть латинською мовою:

1. Візьми: Осадової сірки 10,0
Камфорного масла 25,0
Гліцерину 10,0
Молочної кислоти 0,1
Дистильованної води до 100 мл
Змішай. Видай.
Познач:

2. Візьми: Чистої сечовини 12,5
Спермацету 10,0
Ланоліну 40,0
Персикового масла 75,0
Дистильованної води 25 мл
Змішай. Видай.
Познач:

3. Візьми: Сірки обложеної 2,0
Саліцилової кислоти
Борної кислоти по 1,0
Цинкової пасти
Пшеничного крохмалю по 12,5
Вазеліну до 50,0
Змішай. Видай.
Познач:

4. Візьми: Рибофлавіну 0,01
Аскорбінової кислоти в порошку 0,05

Цукру 0,3
Змішай. Видай в пакетиках числом 30
Познач:

5. Візьми: Анестезину 4,0
Ментолу 6,0
Хлороформу 150,0
Парафіну рідкого 20,0
Змішай. Видай.
Познач:

6. Візьми: Пепсину 2,0
Розбавленої соляної кислоти 5 мл
Дистильованої води 180 мл
Малинового сиропу до 200,0
Змішай. Видай.
Познач:

7. Візьми: Саліцилової кислоти 2,0
Скипідарної мазі 30,0
Змішай. Видай.
Познач:

8. Візьми: Пігулки нікотинової кислоти 0,05
Видай числом 50
Познач:

ЗАНЯТТЯ № 10-11.

Хімічна номенклатура.

Латинські назви оксидів і солей.

Латинські назви оксидів складаються з двох слів: перше – найменування хімічного елемента в родовому відмінку, друге – групова назва оксиду (гідроксиду, пероксиду). У рецептах і складних номенклатурних найменуваннях оба слова – у родовому відмінку.

Aluminii oxydum, i оксид (окис, окисел) алюмінію

Hydrogenii peroxydum, i пероксид (перекис) водню

Calcii hydroxydum, i гідроксид (гідроокис) кальцію

У назвах закисів слово “закис” представлене прикметником (закисний), у латинському варіанті – oxydulatus, a, um, яке у називному відмінку слідує за назвою хімічного елемента теж у називному відмінку. У рецептах і складних номенклатурних найменуваннях обидва слова – у родовому відмінку:

Nitrogenium oxydulatum закис азоту

Ferrum oxydulatum закис заліза

Barium oxydulatum закис барія

Вправи

Вправа 1. Прочитайте, перекладіть рідною мовою і напишіть у рецептурній формі:

Zinci oxydum, Aluminii hydroxydum, Barii oxydum, Hydrargyri oxydum flavum, Magnesii oxydum, Hydrogenii peroxydum, Ferri oxydum, Plumbi hydroxydum, Lithii peroxydum, Cupri oxydum, Silicii hydroxydum.

Вправа 2. Перекладіть латинською мовою і напишіть у рецептурній формі:

гідроксид кальцію, оксид цинку, перекис водню, окисел вісмуту, гідроокис бору, жовтий оксид ртуті, гідроокис калія, перекис свинцю.

Вправа 3. Напишіть у словниковій формі такі назви:

закис бору, закис алюмінію, закис кальцію, закис міді, закис азоту.

Вправа 4. Перекладіть рідною мовою наступні рецепти:

1. Recipe: Magnesii oxydi 15,0
Aquae destillatae 200 ml
Misce. Da.
Signa:

2. Recipe: Anaesthesini
Zinci oxydi

Glycerini ana 10,0
Aquae Plumbi ad 100 ml
Misce. Da.
Signa:

3. Recipe: Acidi borici 5,0
Zinci oxydi 25,0
Unguenti naphthalanati 45,0
Amyli Triticici 25,0
Misce. Da.
Signa:

4. Recipe: Unguenti Hydrargyri oxydi flavi 15,0
Da.
Signa:

5. Recipe: Zinci oxydi 5,0
Talci puri 15,0
Misce. Da.
Signa:

Вправа 5. Напишіть рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Лініменту окису цинку 100,0
Видай.
Познач:

2. Візьми: Саліцилової кислоти 2,0
Пшеничного крохмалю
Тальку по 45,0
Окису цинку 10,0
Змішай. Видай.
Познач:

3. Візьми: Гексаметилентетраміну
Окису цинку
Тальку по 10,0
Змішай. Видай.
Познач:

4. Візьми: Іхтіолу 15,0
Видай
Познач:

5. Візьми: Резорцину 2,0

Сірки осадової 10,0
 Окислу цинку
 Тальку по 15,0
 Гліцерину 10,0
 Дистильованої води 100 мл
 Змішай. Видай.
 Познач:

Латинські назви солей

Латинські назви солей складаються з двох слів: перше – назва лікарської речовини або хімічного елементу в родовому відмінку, друге – групова назва солі (сульфат, нітрит, бромід, гідрохлорид) у називному відмінку. У рецептах і складних найменуваннях обидва слова – у родовому відмінку.

Запам'ятайте порівняльну таблицю українських і латинських суфіксів в назвах аніонів солей

Український суфікс	Відповідний латинський суфікс	Закінчення у рецептах
-ат	<i>-as</i>	<i>-atis</i>
-ит	<i>-is</i>	<i>-itis</i>
-ид	<i>-idum</i>	<i>-idi</i>

Напр.:

нітрат->*nitras*->*nitratiss*
 сульфат->*sulfis*->*sulfittis*
 гідрохлорид->*hydrochloridum*->*hydrochloriddi*

Приклади перекладу назв солей:

цинку сульфат -> *Zinci sulfas*
 калія арсеніт -> *Kalii arsenis*
 кальцію хлорид -> *Calcii chloridum*

Як правило, назви лікарських речовин і хімічних елементів передаються транскрипцією латиною, а групові назви солей утворюються так:

якщо групова назва солі в українській мові закінчується на -ат, то його латинський еквівалент матиме закінчення -as (-atis):

сульфат *sulfas, sulfatis*
 нітрат *nitras, nitratiss*
 цитрат *citras, citratiss*
 лактат *lactas, lactatiss*;

якщо українська назва солі закінчується на -іт, то його латинський еквівалент закінчується на -is (-itis):

нітріт	<i>nitris, nitritis</i>
сульфіт	<i>sulfis, sulfitis</i>
цітріт	<i>citris, citritis</i>
лактіт	<i>lactis, lactitis;</i>

українському найменуванню солі, яке закінчується на -ід, відповідає в латинській мові найменування на -idum, -i :

хлорид	<i>chloridum, chloridi</i>
йодид	<i>iodidum, iodidi</i>
бромід	<i>bromidum, bromidi;</i>

латинські назви безкисневих солей також є транскрипцією українського слова із закінченням -ум:

гідрохлорид	<i>hydrochloridum, hydrochloridi</i>
гідробромід	<i>hydrobromidum, hydrobromidi</i>
гідройодид	<i>hydroiodidum, hydroiodidi</i>

Латинські назви основних солей утворюються також як і найменування середніх солей (нітрат, сульфат, цитріт), але з додаванням умовного префіксу sub-

Основний нітрат вісмуту – *bismuthi subnitras, Bismuthi subnitratris*
Основний карбонат магнія – *Magnii subcarbonas, Magnii subcarbonatis*

Основний галлат заліза – *Ferri subgallas, Ferri subgallatis.*

Зверніть увагу на такі найменування:

Сульфацил-натрій	<i>Sulfacylum-natrium, Sulfacyli-natrii</i>
Барбітал-натрій	<i>Barbitalum- natrium, Barbitali-natrii</i>
Бензілпеніцилінна натрієва сіль	<i>Benzylpenicillinum-natrium, i</i>
Амілнітріт	<i>Amylii nitris, Amylii nitritis</i>
Метілсаліцилат	<i>Methylis salicylas, Methylis salicylatis</i>
Фенілсаліцилат	<i>Phenylii salicylas, Phenylii salicylatis</i>
Хлоралгідрат	<i>Chlorali hydras, Chlorali hydratis</i>
	<i>Chloralum hydratum, Chlorali hydrati</i>
Бензилбензоат	<i>Benzylii benzoas, Benzylii benzoatis</i>

Вправи

Вправа 1. Напишіть у словниковій формі й перекладіть рідною мовою:

Barii sulfas, Atropini sulfas, Scopolamini hydrobromidum, Hydrargyri cyanidum, Ferri lactas, Pachycarpini hydroiodidum, Hydrargyri monochloridum, Natrii hydrocarbonas, Kalii permanganas, Codeini phosphas, Calcii gluconas, Natrii nitris, Chinini hydrochloridum, Kalii bromidum, Magnesii subcarbonas, Methylis salicylas, Laevomycetini stearas, Oxacillinum-natrium, Phenylii salicylas, Natrii tetraboras.

Вправа 2. Перекладіть латинською мовою і запишіть у словниковій формі: атропіну сульфат, бензілпеніциліна натрієва сіль, естрадіолу бензоат, мазь міді цитрату, пігулки кодеїну фосфату, основний карбонат заліза, кальцію оксалат, очна мазь хлортетрацикліна, канаміцину моносольфат, тетраборат натрію, пігулки гідрохлориду тетрацикліну, амлінітріт, пігулки іодіду калію, кальцію гідрохлорід, натрію гідрокарбонат, фазостигміну саліцилат, пігулки олеандоміцину фосфату, мазь основного нітрату вісмуту, мазь сульфацилу-натрію.

Вправа 3. Перекладіть латинською мовою:

1. Візьми: Сульфату магнію 20,0
Видай.
Познач:
2. Візьми: Сульфату цинку
Ацетату свинцю по 0,3
Дистильованної води 200 мл
Змішай. Видай.
Познач:
3. Візьми: Перманганату калія 5,0
Видай в темній склянці
Познач:
4. Візьми: Гідрокарбонату натрію 1,0
Гліцерину 5,0
Дистильованної води 50 мл
Змішай. Видай.
Познач:
5. Візьми: Барій сульфід
Окислу цинку по 10,0
Змішай. Видай.
Познач:
6. Візьми: Мазі сульфацилу – натрію 20% 5,0
Видай.
Познач:
7. Візьми: Тетраборату натрію 2,0
Гідрохлоріда хініну 1,5

- Гліцерину 30,0
Змішай. Видай.
8. Візьми: Ртуть амідохлоріда
Основного нітрату вісмуту по 2,0
Фенілсаліцилату 1,5
Саліцилової кислоти 1,0
Перекисів водню 10 крапель (guttas x)
Окислу цинку
Оливкового масла по 3,0
Спермацету 30,0
Ланоліну 20,0
Змішай. Видай.
Познач:
9. Візьми: Мазі ртутної білої 10 % 40,0
Кислоти саліцилової 4,0
Хініну гідрохлоріда 2,0
Змішай. Видай.
Познач:
10. Візьми: Перекиси водню 3 % 5мл
Резорцину 1,0
Левоміцетину 1,5
Кислоти саліцилової 0,5
Кислоти борної 2,0
Ланоліну
Вазеліну по 20,0
Змішай. Видай.
Познач:
11. Візьми: Рідкого екстракту алое 10 мл
Масла какао
Спермацету по 30,0
Персикової олії 50,0
Ланоліну 20,0
Олії фенхеля 1,0
Олії шипшини 0,5
Змішай. Видай.
Познач
12. Візьми Екстракту плаценти 1,0
Рідкого екстракту алое 1,5
Спермацету 10,0
Масла какао

Ланоліну по 15,0
Тетраборату натрію 1,0
Дистильованної води, 10 мл
Змішай. Видай.
Познач:

13.Візьми: Мазі окислу ртуті білої обложеної 10% 20,0
Камфари 1,5
Кислоти саліцилової 1,0
Змішай. Видай.
Познач:

ЗАНЯТТЯ 12-13.

III відміна іменників

До III відміни належать іменники чоловічого, жіночого і середнього родів, які у родовому відмінку однини мають закінчення -is, а у називному відмінку в іменників мають різні закінчення. Оскільки в іменників III відміни у називному і родовому відмінках основи часто не співпадають, то у словниковій формі вказують 2 останні букви основи і закінчення родового відмінка:

flos, oris (flos – іменник в наз. відмінку, floris – у род. відмінку, де основа – flor-, а -is – закінчення родового відмінка).

Запам'ятайте такі іменники III відміни:

A. іменники чоловічого роду:

flos, oris m (flores, florum)	квітка
liquor, oris m (liquores, liquorum)	рідина
cremor, oris m	крем
color, oris m (colores, colorum)	колір
carbo, onis m	вугілля
aether, eris m	ефір
odor, odoris m	запах
cortex, icis m	кора
sapo, onis m	мило
pulvis, eris m	порошок

Б. Іменники жіночого роду:

borax, acis f	бура (тетраборат натрія)
nux, nucis f	горіх
nux vomica, nucis vomicae	блювотний горіх
radix, icis f	корінь
pix, icis f	смола
pix liquida, picis liquidae	дьоготь
hirudo, inis f	пиявка
solutio, onis f	розчин
injectio, onis f	ін'єкція
aspersio, onis f	присипка
suspensio, onis f	суспензія
mucilago, inis f	слиз

В. Іменники середнього роду:

alumen, inis n	галун
semen, inis n	сім'я
jecur, oris n	печінка (у риб)
oleum jecoris (Aselli)	риб'ячий жир
sal, salis n	сіль
Secale, is n	жито
Sulfur, is n	сірка

rhizoma, atis n (rhizomata, rhizomatum)	кореневище
gargarisma, atis n (gargarismata)	полоскання
cataplasma, atis n (cataplasmata)	компрес, припарка
mel, mellis n	мед
lac, lactis n	молоко
elixir, iris n	еліксир
tuber, eris n	бульба

Назви рослин III відміни:

Papaver, eris n	мак
Polygonum hydropiper	гірчак перцевий
Abies, etis f	ялина
Adonis, idis f	горицвіт
Arachis, idis f	земляний горіх
Mays, Maydis f	кукурудза
Bidens, Bidentis f	череда
Bidens tripartita, Bidentis tripartitae	череда трьохроздільна
Filix mas, Filicis maris f	чоловіча папороть
Plantago, Plantaginis f	папороть
Vitis idaea, Vitis idaeae f	брусниця
Ribes nigrum, n	чорна смородина
Echinopanax, Echinopanax n	заманіха

Деякі номенклатурні найменування і рецептурні вирази

Liquor Aluminium subacetatis seu liquor Burovi	розчин основного ацетату алюмінія
Liquor Ammonii anisatus	нашатирно-ганусові краплі
Liquor (solutio) Ammonii caustici	нашатирний спирт
Liquor ad clavos	мозольна рідина
Carbo activatus	активоване вугілля
Adeps suillus (adipis suilli)	свинячий жир
Stigmata Maydis (stigmatum Maydis)	кукурудзяні рильця
Pro injectionibus	для ін'єкцій
Pro infantibus	для дітей
Ex tempore	у міру вимоги
Pro cataplasmatibus	для компресів
Cum radicibus	з корінням
Ad gargarisma	для полоскання

Вправи

Вправа 1. Перекладіть рідною мовою:

1. Flores Chamomillae exsiccati pulverati. 2. Carbo activatus pulveratus. 3. Liquor ad clavos. 4. Liquor Ammonii anisatus. 5. Solutio Acidi borici. 6. Solutio Cyanocobalamini 0,01 % pro injectionibus. 7. Solutio Synoestrolis 20 % oleosa. 8. Solutio Retinoli acetates oleosa. 9. Solutio Mentholi 1 % oleosa. 10. Solutio Folliculini oleosa. 11. Solutio Lassari oleosa. 12. Solutio Natrii tetraboratis 3 %. 13. Solutio Acidi salicylici spirituosa 3 %. 14. Solutio Hydrogenii peroxydi 3 %. 15. Solutio Iodi spirituosa 1 %. 16. Sapo medicatus. 17. Liquor amarus. 18. Pulvis albus. 19. Stigmata Maydis. 20. Radix Plantaginis concisa. 21. Flores Adonidis exsiccati. 22. Cum radicibus Taraxaci. 23. Aspersionis pro infantibus. 24. Adeps suillus pro cataplasmatibus. 25. Ampullae pro injectionibus. 26. Liquor ad gargarisma.

Вправа 2. Перекладіть і напишіть у рецептурній формі:

1. Мило лікувальне. 2. Галуни алюмокалієві. 3. Сірка обложена. 4. Розчин ергокальциферолу в маслі. 5. Сік подорожника. 6. Листя бруслици. 7. Настій листя чорної смородини. 8. У міру вимоги. 9. Розчин тіаміну броміду для ін'єкцій. 10. Капсули для дітей. 11. Ізотонічний розчин хлориду натрію. 12. Відвар кореневища подорожника. 14. Суспензія гідрокортизону ацетату 0,5 %. 15. П'явки медичні. 15. Рідкий екстракт кукурудзяних рилець. 16. Густий екстракт чоловічої папороті. 17. Мед очищений. 12. 10,0 екстракту і порошку кореня лакрічника. 19. Розчин гідрокарбонату натрію для полоскання. 20. Складний порошок солодкої. 21. Березовий дьоготь. 22. Квіти бузини чорної. 23. Кореневище лепехи. 24. Настій квіток календули. 25. Насіння мигдаля гіркокого.

Вправа 3. Напишіть в рецептурній формі:

carbo activatus; carbo niger; semen Lini; semen Cucurbitae; flores Tiliae; flores et herba Serpylli; oleum Abietis; succus herbae Bidentis tripartitae; pulvis radice Valerianae; extractum stigmatum Maydis fluidum; Pix liquida; solutio Iodi spirituosa 1%; flores Ribis nigri; solutio Acidi salicylici; cortex Abietis; solutio Tocopheroli acetatis oleosa; mucilago Amyli; aether medicatus.

Вправа 4. Перекладіть рідною мовою такі рецепти:

- Recipe: Olei Salviae 0,1
Glycerini 5,0
Natrii carboxymethylcellulosi 1,0
Aquae purificatae 20ml
Misce. Da.
Signa :
- Recipe: Infusi herbae Bidentis 30,0 – 200 ml

Da.
Signa:

3. Recipe: Infusi corticis Alni 15,0 – 200 ml

Da.
Signa:

4. Recipe: Boracis 5,0
Aquae destillatae
Glycerini ana 5ml
Misce. Da.
Signa:

5. Recipe: Decocti radicis Inulae 20,0 – 200 ml
Sirupi Glycyrrhizae 10,0
Misce. Da.
Signa:

6. Recipe: Aluminis 3,0
Decocti foliorum Salviae 300 ml
Misce. Da.
Signa:

7. Recipe: Emulsi olei jecoris Aselli 200,0
Da in vitro fusco.
Signa :

8. Recipe: Pulveris foliorum Plantaginis 5,0
Zinci oxydi 10,0
Talci 2,5
Misce. Da.
Signa:

9. Recipe: Pulveris rhizomatis cum radicibus Valerianae
Pulveris foliorum Melissa ana 2,5
Boli albae
Talci ana 5,0
Misce. Da.
Signa:

10. Recipe: Zinci sulfatis 0,025
Resorcini 0,1
Dicaini 0,01
Aquae pro injectionibus 10 ml

Solutionis Adrenalini hydrochloridi 0,01% guttas X
Misce. Da.
Signa:

Вправа 5. Перекладіть латинською мовою такі рецепти:

1. Візьми: Розчину ретинолу ацетату в олії 5,0
Вініліну 10,0
Дьогтю 5,0
Пасти Лассара 50,0
Пасти цинку 100,0
Змішай. Видай.
Познач:
2. Візьми: Кислоти саліцилової
Дьогтю
Розчину Люголя в гліцерині по 5,0
Сірки обложеної 7,5
Розчину ментолу в олії 2,0
Окислів цинку 10,0
Скипидару 2,0
Ланоліну 25,0
Вазеліну 35,0
Змішай. Видай.
Познач:
3. Візьми: Мило косметичне 100,0
Тетраборат натрію 20,0
Розчину аміаку 10% 70 мл
Пергідроля 10 мл
Змішай. Видай.
Познач:
4. Візьми: Розчину Токоферолу ацетату в олії
Розчину ергокальциферолу в олії
Розчину ретинолу ацетату в олії по 3,3
Ланоліну 15,0
Спермацету 20,0
Олії персикової 20,0
Тетраборату натрію 0,5
Олії цитрусової 1,0
Дистильованної води 15 мл
Змішай. Видай.
Познач:

5. Візьми: Нашатирного спирту 0,5 % – 30 мл
Видай.
Познач:
6. Візьми: Скипидару
Свинячого сала по 15,0
Змішай. Видай.
Познач:
7. Візьми: Сірки обложеної 4,0
Кислоти саліцилової
Левоміцетину по 1,0
Ефіру медичного 20,0
Змішай. Видай.
Познач:
8. Візьми: Сірки обложеної 6,0
Таніна
Резорцина по 2,0
Гліцерину 5,0
Розчину хлоралгідрата 5% 150 мл
Розчину борної кислоти 3% 60 мл
Змішай. Видай.
Познач:
9. Візьми: Мазі сірної 45,0
Розчину ретинолу ацетату в олії 8,6 % 0,5
Нікотинаміду 0,15
Глютамінової кислоти 0,3
Соку подорожника 0,3
Цитралів X крапель
Змішай. Видай.
Познач:
10. Візьми: Сірки обложеної
Натрію тетраборату
Мила лікувального по 80,0
Очищеної води 200 мл
Змішай. Видай.
Познач:
11. Візьми: Квіток ромашки
Квіток липи по 5,0
Листя м'яти

Листя берези по 10,0
Насіння льону 15,0
Змішай. Видай.
Познач:

ЗАНЯТТЯ 14-15.

Прикметники II групи

В латинській мові прикметники діляться на 2 групи. Групу визначають за родовими закінченнями, які є у словниковій формі. До I групи належать прикметники, що мають такі родові закінчення: -us (-er), -a, -um. Прикметники з іншими родовими закінченнями належать до II групи.

Прикметники I групи:

amarus, a, um   гіркий
ruber, bra, brum   червоний

Прикметники II групи:

silvester, tris, tre   лісовий
vernalis, e   весняний
simplex, icis   простий

Прикметники II групи діляться на 3 підгрупи:

1) прикметники з трьома родовими закінченнями: er, is, e :

Paluster (m), palustris (f), palustre (n)   болотний,
saluber (m), salubris (f), salubre (n)   здоровий, цілющий.

Узгодження з іменниками 3-х родів:

Flos silvester, floris silvestris (m)   лісова квітка
Bacca silvestris, baccae silvestris (f)   лісова ягода
Mel silvestre, mellis silvestris (n)   лісовий мед

2) прикметники 2-х закінчень:

officinalis, e   аптечний, лікарський
medicinalis, e   медичний
vernalis, e   весняний

Узгодження з іменниками 3-х родів:

Flos vernalis, floris vernalis (m)   весняна квітка
Herba vernalis, herbae vernalis (f)   весняна трава
Mel vernalis, mellis vernalis (n)   весняний мед

3) прикметники одного закінчення: оскільки ці прикметники мають лише одне родові закінчення, то у словниковій формі після коми вказують закінчення родового відмінка з двома останніми буквами основи:

recens, recentis   свіжий
simplex, simplicis   простий

Узгодження з іменниками 3-х родів:

sirupus simplex, sirupi simplicis (m)   простий сироп
tinctura simplex, tincturae simplicis (f) проста настоянка
infusum simplex, infusi simplicis (n)   простий настой

Запам'ятайте прикметники II групи:

прикметники 3-х закінчень:

paluster, tris, tre   болотний

silvester, tris, tre	лісний
saluber, bris bre	здоровий, цілющий

прикметники 2-х закінчень:

dulcis, e	солодкий
fortis, e	сильнодіючий
mitis, e	м'якодіючий
mollis, e	м'який (за консистенцією)
viridis, e	зелений
pinguis, e	жирний
sterilis, e	стерильний
solubilis, e	розчинний
subtilis, e	дрібний
aequalis, e	рівний
intramuscularis, e	внутрішньом'язовий
naturalis, e	природний
majalis, e	травневий
vernalis, e	весняний
talis, e	такий
amurensis, e	амурський
arvensis, e	польовий
chinensis, e	китайський
canadensis, e	канадський
volatilis, e	леткий
utilis, e	корисний, придатний до вживання
pectoralis, e	грудний

прикметники одного закінчення:

recens, ntis	свіжий
simplex, icis	простий
teres, etis	круглий

Вправи

Вправа 1. Перекладіть рідною мовою:

- Pulvis Schizandrae chinensis.
- Pulvis subtilis.
- Lysolum medicinale.
- Unguentum Sulfacyli solubilis.
- Sapo viridis.
- Elixir pectorale.
- Systema nervosum centrale.
- Extractum Equiseti arvensis fluidum.
- Praeparatum sterile.
- Sapor dulcis.
- Decoctum dulce.
- Berberis amurensis.
- Adonis vernalis.
- Oleum pingue.
- Remedium mite.
- Mixtura fortis.
- Hirudo medicinalis.
- Ledum palustre.
- Succus gastricus naturalis.
- Animal silvestre.
- Convallaria majalis.
- Injectio intramuscularis.
- Pro injectionibus intramuscularibus.
- Emplastrum simplex.
- Calendula officinalis.
- Aether medicinalis.
- Juniperus communis.
- Da tales doses numero 6.
- Divide in 10 partes aequales.
- Linimentum volatile.

Вправа 2. Перекладіть латинською мовою:

1. Кульбаба лікарська.
2. Сосна лісова.
3. Конвалія травнева.
4. Чебрець звичайний (*vulgaris*, е).
5. Стрептоцид розчинний.
6. Сильнодіюча ін'єкція.
7. Сосна лісова.
8. Трава хвоща польового.
9. Солодкий порошок.
10. Стерильний розчин.
11. Ромашка аптечна.
12. Внутрішньом'язова ін'єкція.
13. Настойка лимонника китайського.
14. Солодкий корінь.
15. Рослинна олія.
16. Свіжий сік.
17. Леткий лінімент.
18. Засіб, придатний до вживання.
19. Крем м'якої консистенції.
20. Зелене медичне мило.
21. Жирний крем.
22. М'якодіюча мазь.
23. Настій трави багульника болотного.
24. Грудний компрес.
25. Простий сироп.
26. Видай такі дози числом 10.
27. Розділити на 6 рівних частин.

Вправа 3. Перекладіть латинською мовою такі рецепти:

1. Візьми: Порошка китайського лимонника 0,5
Видай такі дози числом 12
Познач:
2. Візьми: Рідкого екстракту хвоща польового 30 мл
Видай.
Познач:
3. Візьми: Мазі сульфацилу розчинного 20%
Видай.
Познач:
4. Візьми: Скипидару
Хлороформу по 10,0
Леткого лініменту до 60,0
Змішай. Видай.
Познач:
5. Візьми: Кофеїну-натрію бензонату 1,0
Броміду натрія 3,0
Настойку лимонника китайського 6 мл
Води очищеної 200 мл
Змішай. Видай
Познач:
6. Візьми: Мило зелене 35,0
Кислоти саліцилової 12,5
Вазеліну 15,0
Змішай. Видай.
Познач:

7. Візьми: Кислоти саліцилової
Дьогтю
Лізолу медичного по 2,5
Окиду цинку
Сірки обложеної по 5,0
Новокаїну 1,0
Скипидару 1,0
Ланоліну 15,0
Вазеліну 20,0
Змішай. Видай
Познач:
8. Візьми: Олії соняшnikової 45,0
Розчину ергокальциферолу ацетату в олії 5 % 0,5
Розчину ретинолу ацетату в олії 0,15
Нікотинової кислоти 0,05
Екстракту алое 10,0
Ланоліну 30,0
М'ятної води до 50 мл
Змішай. Видай.
Познач:
9. Видай: Сірки обложеної
Натрію тетраборату
Мила зеленого по 80,0
Дистильованної води 200,0
Змішай. Видай.
Познач:
10. Візьми: Трави череди
Квіток ромашки по 10,0
Листя шавлії 20,0
Змішай. Видай.
Познач:
11. Візьми: Кислоти саліцилової
Левоміцетину
Сірки обложеної по 5,0
Ефіру медичного 30,0
Розчину кислоти борової 3 % 30 мл
Змішай. Видай.
Познач:

ЗАНЯТТЯ № 16.

Дієприкметник теперішнього часу дійсного стану

У складі узгодженого означення можуть бути не лише прикметники, а й дієприкметники, у тому числі, дієприкметники теперішнього часу дійсного стану. У російській мові цим дієприкметникам відповідають дієприкметники з суфіксами -ащий, -ящий, -ущий, -ющий. В українській мові такі дієприкметники перекладають, використовуючи слова “той, що”. Дієприкметники закінчуються на -ns у називному відмінку, у родовому відмінку мають закінчення -ntis.

Adjuvans, adjuvantis	той, що допомагає; допоміжний засіб
Constituens, constituentis	формотворний; той, що становить
Adstringens, adstringentis	той, що зв'язує

Дієприкметники теперішнього часу дійного стану

abscedens, abscedentis	абсцедируючий
albicans, albicantis	той, що вибілює
cicatricans, cicatricantis	той, що загоює
comedens, comedentis	той, що роз'їдає
corrigenens, corrigentis	той, що виправляє
dealbans, dealbantis	відбілюючий
decorticans, decorticantis	відлуштовуючий
defendens, defendentis	захисний
depurgans, depurgantis	той, що очищує
dissipans, dissipantis	той, що розсмоктує
emolliens, emollientis	пом'якшуючий
emulgens, emulgentis	емульгатор
fortificans, fortificantis	укріплюючий
exsiccans, exsiccantis	той, що підсушує
irritans, irritantis	подрізняючий
nutriens, nutrientis	живильний
photodefendens, photodefendentis	світозахисний
repellens, repellentis	відлякуючий
Viride nitens, Viridis nitentis	діамантова зелень

Вправи

Вправа 1. Перекладіть рідною мовою і напишіть в рецептурній формі:

cremor emolliens, pasta defendens, mixtura expectorans, unguentum photodefendens, cremor nutriens, linimentum dissipans, liquor repellens, solutio Viridis nitentis, acne comedens, remedium corrigens, pulvis exsiccans, cremor dealbans, aspersio cicatricans, mucilago dissipans, tinctura decorticans, unguentum comedens, inflammatio abscedens, pasta albicans.

Вправа 2. Перекладіть латинською мовою:

живильний крем, формотворний засіб, розсмоктуюча рідина, підсушуюча присипка, відхаркувальна пігулка, пом'якшувальна мазь, відлякувальний засіб, захисна паста, розчин діамантової зелені, фотозащисний крем, загоюючий бальзам, розсмоктуюча рідина, вибілюючий лінімент, роз'їдаюча кислота, відлющуюче молочко, коригуючий сироп, дратівливий запах.

Вправа 3. Перекладіть наступні рецепти рідною мовою:

1. Recipe: Proserini 0,01
Sacchari 0,2
Misce, fiat pulvis
Da tales doses numero 20
Signa:

2. Recipe: Natrii fluoridi
Boli albae ana 1,0
Glycerini 1,2 ml
Misce, fiat pasta. Da.
Signa :

3. Recipe: Methylli salicylatis
Chloroformii ana 50,0
Misce, fiat linimentum. Da.
Signa:

4. Recipe: Naphthalani 40,0
Sulfuris praecipitati
Picis liquidae ana 15,0
Saponis viridis 30,0
Misce, fiat unguentum. Da.
Signa:

5. Recipe: Olei Armeniacae 60,0
Olei Ricini 20,0
Acidi borici 2,5
Lanolini
Cetacei ana 50,0
Misce, fiat unguentum emolliens. Da.
Signa:

6. Recipe: Natrii tetraboratis 3,0
Paraffini 6,0

Olei Cocos nuciferae 60,0
Lanolini 25,0
Aquae purificatae 10 ml
Misce, fiat cremor emolians et nutriens. Da.
Signa:

7. Recipe: Unguenti Hydrocortisoni 1% 20,
Linimenti naphthalanati 2.0
Anaesthesini 1,0
Olei Pruni
Lanolini ana 30,0
Misce, fiat cremor antiphlogisticus et cicatricans. Da.
Signa.

8. Recipe: Acidi salicylici 1,0
Hydrargyri amidochloridi
Bismuthi subnitratis ana 3,0
Vaselini
Lanolini ana 50,0
Misce, fiat unguentum dealbans. Da.
Signa:

9. Recipe: Kalii iodidi 5,0
Natrii hyposulfitis 0,1
Aquae purificatae 4ml
Lanolini anhydrici 15,0
Adipis suilli depurati 30,0
Misce, fiat unguentum. Da.
Signa:

10. Recipe: Infusi florum Calendulae
Infusi florum Chamomillae ana 40ml
Glycerini 5,0
Mentholi 0,1
Misce, fiat liquor emolians. Da.
Signa:

Вправа 4. Перекладіть латинською мовою такі рецепти:

1. Візьми: Фенолу 0,075
Ментолу 0,015
Таніну 0,075
Кислоти саліцилової 0,75
Резорцину 1,35

Кислоти борної 2,5
Настойки евкалипта 0,75
Олії евкалиптової 2 краплі (guttas II)
Дистильованної води 300 мл
Змішай, хай вийде лосьйон (liquor) для очищення
Видай.
Познач:

2. Візьми: Кислоти карболової
Сірки очищеної
Левоміцетину по 30,0
Спиртного розчину борної кислоти 3% 100 мл
Змішай. Видай.
Познач:

3. Візьми: Масло какао 4,0
Спермацету 5,0
Олії персикової 45,0
Воску білого 6,0
Ланоліну 10,0
Натрія тетраборату 0,25
Розчину ретинолу ацетату в олії 1,5
Цитрусової олії 0,5
Змішай, хай вийде живильний крем.
Видай.
Познач:

4. Візьми: Хініну гідрохлориду 1,0
Кислоти саліцилової 1,5
Ртуті оксиду білої обложеної 1,0
Пергідроля X крапель
Гліцерину 2,5
Ланоліну 30,0
Води очищеної 10 мл
Змішай, хай вийде фотозахисна видбілююча мазь
Видай.
Познач:

5. Візьми: Антипірину 5,0
Масло какао 10,0
Ланоліну 30,0
М'ятної води 15 мл
Змішай, хай вийде фотозахисний крем.
Видай.

Познач:

6. Візьми: Амідохлоріда ртуті 15,0
Фенілсаліцилату 5,0
Оксиду цинку 4,0
Масло какао 20,0
Олії мигдаля
Ланоліну по 10,0
Вазеліну 60,0
Змішай, хай вийде відлущуюча і вибілююча паста.
Видай.

Познач:

7. Візьми: Фенілсаліцилату 7,0
Хініну сульфату 5,0
Гліцерину 3,0
Цинкової мазі
Пасти Лассара по 50,0
Змішай, хай вийде сонцезахисна мазь.
Видай.

Познач:

8. Візьми: Мило косметичне 100,0
Натрія тетраборату 20,0
Нашатирного спирту 10 % 70 мл
Пергідролю 10 мл
Змішай, хай вийде крем- мило для очищення
і відбілення.
Видай.

Познач:

9. Візьми: Настойки календули
Настойки перцю стручкового
Настойки м'яти
Настойки полину гіркої по 10 мл
Настойки звіробію
Соку подорожника по 5 мл
Гліцерину 3,0
Змішай. Хай вийде лосьйон зміцнюючий
(liquor fortificans) .

Видай.

Познач:

ЗАНЯТТЯ 17.

Іменники IV відміни

До IV відміни належать іменники чоловічого і середнього родів, які в родовому відмінку однини мають закінчення -us. У називному відмінку іменники чоловічого роду закінчуються на -us, а іменники середнього роду закінчуються на -u:

fructus, us m	плід
spiritus, us m	спирт
usus, us m	використання
habitus, us m	зовнішній вигляд
status, us m	стан, положення
cornu, us n	ріг, рожок
genu, us n	коліно

У називному відмінку множини іменники чоловічого роду мають закінчення -us, а іменники середнього роду закінчуються на -ua. У родовому відмінку множини іменники і чоловічого роду і середнього закінчуються на -uum.

Запам'ятайте деякі рецептурні вирази і номенклатурні найменування:

spiritus aethylicus, spiritus aethylici – етиловий спирт

fructus maturus, fructus maturi, fructuum maturorum – стиглий плід

usus internus (externus) – внутрішнє (зовнішнє) використання

pro usu interno (externo) – для внутрішнього (зовнішнього) використання

Вправи

Вправа 1. Перекладіть рідгою мовою:

1. Fructus Crataegi.
2. Fructus seu baccae Juniperi.
3. Fructus Capsici concisi.
4. Fructus Rosae concisi pulverati.
5. Fructus Hippophaes maturi.
6. Fructus Juglandis viridi.
7. Spiritus aethylicus dilutus.
8. Cortex Quercus.
9. Fructus Anisi vulgaris pulverati.
10. Vaccina et sera pro usu veterinario.
11. Capsulae pro usu interno.
12. Cremores pro usu externo.
13. Unguenta pro usu externo.
14. Pulveres pro usu interno.
15. 100,0 fructuum Sambuci nigrae.
16. 50,0 fructuum Rosae et 75,0 fructuum Crataegi.

Вправа 2. Перекладіть латинською мовою:

1. Дубова кора.
2. Етиловий спирт.
3. Плоди жостеру проносного.
4. Спирт мурашиний.
5. Мазь для зовнішнього вживання.
6. Відвари для внутрішнього вживання.
7. 100,0 плодів обліпихи.
8. 150,0 висушених плодів малини.
9. Розбавлений етиловий спирт для компресів
10. 50 мл 70 % етилового спирту для зовнішнього вживання.
11. 30,0 плодів шипшини в порошок.
12. Відвар плодів брусниці.
13. Настій плодів глоду для внутрішнього

вживання. 14. Емульсія для зовнішнього вживання. 15. 25 мл мурашиного спирту.

Вправа 3. *Перекладіть рідною мовою такі рецепти:*

1. Recipe: Sulfuris depurati 2,0
Glycerini
Spiritus camphorati ana 5,0
Aquaе purificatae 60 ml
Misce. Da.
Signa:

2. Recipe: Picis liquidae
Saponis viridis ana 15,0
Spiritus aethylici 95 % 15 ml
Misce, fiat linimentum. Da.
Signa:

3. Recipe: Decocti corticis Quercus 10,0 – 150 ml
Aluminis 2,0
Glycerini 15,0
Misce. Da.
Signa:

4. Recipe: Acidi salicylici 1,0
Spiritus aethylici 95 % 1,0
Collodii 8,0
Viridis nitentis 0,01
Misce. Da.
Signa:

5. Recipe: Fructuum Rosae 100,0
Fructuum Crataegi 50,0
Fructuum Rubi idaei 25,0
Fructuum Hippophaes ana 25,0
Misce. Da.
Signa:

6. Recipe: Resorcini
Acidi carbolicі ana 10,0
Thymoli 1,0
Boracis 2,0
Glycerini 15ml
Spiritus aethylici rectificati 50 ml

Aquae purificatae ad 200 ml
Misce. Da.
Signa:

Вправа 4. Перекладіть такі рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Спирту борного 2 % 10,0
Видай.
Познач:

2. Візьми: Саліцилової кислоти 1,0
Касторової олії 0,5
Ефіру медичного 5,0
Спирту борного 3 %
Спирту етилового 96 % по 50 мл
Змішай, хай вийде протизапальний
відбілюючий лосьйон.
Видай.
Познач:

3. Візьми: Глини білої
Стрептоциду по 10,0
Левоміцетину 5,0
Кислоти саліцилової 1,0
Спирту етилового 96 %
Ефіру медичного по 50 мл
Змішай. Видай.
Познач:

4. Візьми: Плодів обліпихи
Плодів анісу по 2,0
Прополісу 0,5
Воску жовтого 12,5
Олії соняшникової 50,0
Змішай, хай вийде мазь. Видай.
Познач:

5. Візьми: Трави пастушої сумки
Плодів і листя смородини чорної по 10,0
Гліцерину 10,0
Води очищеної 50 мл
Змішай, хай вийде настій для зовнішнього
вживання.
Видай.
Познач:

ЗАНЯТТЯ 18.

Іменники V відміни

До V відміни належать іменники жіночого роду, які у родовому відмінку однини мають закінчення -ei, у називному відмінку однини іменники V відміни закінчуються на -es. У родовому відмінку множини у них закінчення -erum.

res, rei f	річ, справа
gies, diei f	день
scabies, scabiei f	короста
species, speciei f	вид, збір

Слово “species” у значенні “збір”, тобто суміш висушеної і подрібненої лікарської рослинної сировини, вживається лише у множині, тому прикметники при ньому також мають бути в множині.

Species (specierum) ad cataplasmata	збір для припарок
Species (specierum) ad gargarismata	збір для полоскань
Species adstringentes (specierum adstringentium)	терпкий збір
Species amarae (specierum amararum)	гіркий збір
Species cholagogae (specierum cholagogarum)	жовчогінний збір
Species diaphoreticae (specierum diaphoreticarum)	потогінний збір
Species purificantes (specierum purificantium)	очищаючий збір
Species aromaticae (specierum aromaticarum)	ароматичний збір
Species relaxantes (specierum relaxantium)	розслабляючий збір
Species polyvitaminicae (specierum polyvitaminicarum)	полівітамінний збір

Вправи

Вправа 1. *Виберіть відповідне закінчення:*

1. Species purificant... (arum, es).
2. Specierum diaphoretic... (ium, erum).
3. Specierum polyvitaminic... (es, arum).
4. Misce, ... species (fiant, fiat).
5. Species adstringent... (es, ae).
6. Species aromatic... (es, ae).
7. Species relaxant... (es, arum).
8. Specierum cholagog... (arum, ium).
9. Speci... amarae. (es, arum).
10. Misce, fiant speci... (es, erum).
11. Speci ... cardiacae (es, arum).
12. Misce, fiant species adstringent... (ium, es).

Вправа 2. *Перекладіть латинською мовою:*

1. Збір для полоскань.
2. Змішай, хай вийде ароматичний збір.
3. 100,0 потогінного збору.
4. Візьми 50,0 жовчогінного збору.
5. Змішай, хай вийде терпкий збір.
6. Візьми 75,0 терпкого збору.
7. Очищаючий збір.
8. Візьми 100,0 сердечного збору.
9. Збір для припарок.
10. Розслабляючий збір.
11. Візьми 150,0 полівітамінного збору.

Вправа 3. Перекладіть рідною мовою такі рецепти:

1. Recipe: Herbae Adonidis vernalis 5,0
Radicis et rhizomatis Valerianae 20,0
Herbae Leonuri 10,0
Misce, fiant species. Da.
Signa:

2. Recipe: Fructuum Crataegi 15,0
Herbae Adonidis vernalis 5,0
Radicis et rhizomatis Valerianae 10,0
Herbae Urticae 5,0
Foliorum Menthae piperitae 5,0
Misce, fiant species. Da.
Signa:

3. Recipe: Florum Chamomillae 20,0
Herbae Absinthii 10,0
Foliorum Salviae 5,0
Misce, fiant species. Da.
Signa:

4. Recipe: Herbae Bidentis
Foliorum Plantaginis
Foliorum Menthae piperitae ana 10,0
Misce, fiant species. Da.
Signa:

5. Recipe: Fructuum Myrtilli 20,0
Herbae Equiseti arvensis 15,0
Foliorum Uvae ursi 10,0
Fructuum Rosae pulveratorum 10,0
Misce, fiant species. Da.
Signa:

Вправа 4. Перекладіть такі рецепти латинською мовою:

1. Візьми: Збору, що очищує 50,0
Видай в мішечку.
Познач:

2. Візьми: Листя подоржника 10,0
Кореня кульбаби 20,0
Змішай, хай вийде збір. Видай.

Познач:

3. Візьми: Трави звіробію
Трави чабрецю
Трави пастушої сумки по 10,0
Змішай, хай вийде збір. Видай.
Познач:

4. Візьми: Кореня алтея
Кореня солодки по 10,0
Трави чабрецю звичайного 40,0
Змішай, хай утворюється збір. Видай.
Познач:

5. Візьми: Трави горицвіту весняного 8,0
Листя м'яти перцевою 1,0
Змішай, хай утворюється збір.
Видай такі дози числом 6 в паперових пакетиках.
Познач:

6. Візьми: Листя евкаліпта
Квіток календули
Трави звіробою по 10,0
Змішай, хай вийде збір
Видай такі дози числом 10 в паперових пакетиках
Познач:

7. Візьми: Листя кропиви 5,0
Трави пастушої сумки 3,0
Плодів ганусу 2,0
Змішай, хай вийде асептичний збір.
Видай в пакетиках.
Познач:

8. Візьми: Листя м'яти перцевої 10,0
Плодів фенхеля
Квіток липи
Насіння льону
Кореня солодкої по 5,0
Змішай, хай вийде шлунковий збір. Видай.
Познач:

ДОДАТКИ

Додаток I.

ЛАТИНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК НАЗВ ДЕЯКИХ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН, ЇХ СИРОВИНИ І ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИННИХ ЗАСОБІВ

А

Abies, etis *f* ялиця
Absinthium, ii *n* полин гіркий
Adonis (-idis) vernalis (-is) горицвіт
весняний
Allium (-ii) cepa (-ae) цибуля
Allium (-ii) sativum (-i) часник
Alnus, i *f* вільха
Aloë, es *f* алое
Althaea, ae *f* алтея
Amygdala, ae *f* мигдаль (*плід*)
Amygdalus, i *f* мигдаль (*дерево*)
Amylum, i *n* крохмаль
Amylum (-i) tritici крохмаль пшениці
Anethum, i *n* кріп городній
Anisum, i *n* аніс, ганус
Aqua (-ae) Amygdalarum amararum
вода гіркомигдальна
Aqua (-ae) Menthae piperitae вода
перцевої м'яти
Arachis, idis *f* арахіс земляний горіх
Arnica (-ae) montana (-ae) арніка
гірська
Aronica (-ae) melanocarpa (-ae)
горобина чорноплідна
Artemisia (-ae) vulgaris (-is) полин
звичайний
Avena, ae *f* овес

В

Balsamum (-i) Abies (-itis) medicinale (-is) бальзам ялиці лікувальний
Belladonna, ae *f* беладонна, сонник
Beta, ae *f* буряк
Betonica, ae *f* буквиця
Betula, ae *f* береза

Bidens (-ntis) tripartita (-ae) череда
трироздільна, причепа, собачі реп'яхи
Bistorta, ae *f* змійовик, ракові шийки
Brassica, ae *f* капуста
Briquetum, i *n* брикет
**Briquetum rhizomatum et radicum
Inulae** брикет кореневищ і коренів
оману
**Briquetum rhizomatum cum radicibus
Valerianae** брикет кореневищ з
коренями валеріани
**Briquetum rhizomatum Potentillae
erectae** брикет кореневища перстача
пряmostоячого
Briquetum folii Plantaginis majoris
брикет листя подорожника великого
Briquetum herbae Origanii брикет
трави материнки
Briquetum herbae Equiseti arvensis
брикет трави хвоща польового
Bulbus, i *m* цибулина
Bulbus (-i) Allii sativi recens часник
свіжий
Bursa (-ae) pastoris грицики

С

Cacao, n (*невідм.*) какао, шоколадне
дерево
Calamus, i *m* лепеха, аїр болотяний,
шувар
Calendula, ae *f* календула, нагідки
Cannabis, is *f* коноплі
Cannabis (-is) sativa (-ae) коноплі
посівні
Capsicum, i *n* перець стручковий
червоний

Carvum, i n кмин
Centaurea (-ae) **cyani** волошка синя або польова
Cerasum, i n вишня (*плід*)
Cerasus, i f вишня (*дерево*)
Chamomilla, ae f ромашка, рум'янок
Chartae (-as) sinapisatae (-as) гірчичники
Chelidonium, ii n чистотіл, бородавник
Chenopodium, ii n лобода
China, ae f хіна
Cichorium, ii n цикорій
Cicuta, ae f цикута
Cina, ae f цитварний полин
Citrum, i n лимон (*плід*)
Citrus, i f лимон (*дерево*)
Concentratum (-i) aquae Amygdalarum amararum концентрат гіркомигдальної води
Convallaria, ae f конвалія
Coriandrum, i n коріандр
Cortex, icis m кора
Cortex (-icis) Quercus кора Дуба
Cortex (-icis) radicum Gossypii кора коренів бавовнику
Corylus, i f фундук
Crambe, es f (с грецьк.) капуста
Crataegus, i f глід
Cucumis, eris m огірок
Cucurbita, ae f гарбуз
Cyanus, i f волошка

D

Daucus, i m морква
Delphinium (ii) confusum (i) живокіст заплутаний
Digitalis, is f наперстянка

E

Echinopanax, acis n заманиха
Ephedra, ae f ефедр, ставчак

Equisetum (i) arvense (is) хвощ польовий, сосонка польова
Erysimum (i) canescens (ntis) жовтушник сірий, свиріпа
Eucalyptus, i f евкаліпт
Euphorbia, ae f молочай
Extractum, i n екстракт, витяжка
Extractum(-i) Aloës (fluidurn) pro injectionibus рідкий екстракт алоє для ін'єкцій
Extractum(-i) Althaeae siccum сухий екстракт алтеї
Extractum(-i) Polygoni hydropiperis fluidum рідкий екстракт водяного перцю
Extractum(-i) Urticae spissum густий екстракт кропиви
Extractum(-i) Filicis maris siccum сухий екстракт папороті чоловічої
Extractum(-i) Sanguisorbae fluidum рідкий екстракт родовика
Extractum(-i) fructuum Dauci carotae siccum сухий екстракт плодів дикої моркви
Extractum(-i) Pini silvestris in briketis екстракт хвойний в брикетах
Extractum(-i) fructuum Lupuli fluidum рідкий екстракт шишок хмелю

F

Farfara, ae f мати-й-мачуха, підбіл
Ficus, us f смоківниця, інжир, фігове дерево
Filix (-icis) mas (maris) m папороть чоловіча, щитник чоловічий
Flos, floris m квітка
Flores (-um) Helichrysi arenarii квітки безсмертника піщаного
Flores (-um) Calendulae pulverati (-Drum) квітки нагідок в порошку
Foeniculum, i n кріп аптечний, фенхель

Foenum, i n сіно
Folium, ii n листок
Folium (-ii) Farfarae conciso-compressum (i) листок підбілу різано-пресований
Folium (-ii) Menthae piperitae pulveratum (i) листок м'яти перцевої в порошку
Folium (-ii) Eucalypti viminalis листок евкаліпту прутовидного
Fragaria (ae) vesca (ae) суниця лісові
Frangula, ae f крушина
Fructus, us m плід
Fructus (us) Capsici concisus (i) різаний плід стручкового перцю
Fructus (us) Juniperi communis плід ялівця
Fructus (uum) Ribis nigri ягоди чорної смородини
Fructus (uum) Fragariae vescae ягоди лісових суниць
Fungus (i m) betulinus (i) губка (*наріст на дереві*), березовий гриб

G

Gemma, ae f брунька
Gemmae (arum) Betulae бруньки берези
Gemmae (arum) Pini concisae (arum) різані соснові бруньки
Gemmae (arum) Populi бруньки тополі
Gentiana, ae f тирлич
Geranium, ii n герань
Ginseng, n (невідм.) женьшень
Glans, ndis f жолудь
Glycyrrhiza, ae f солодка, солодковий корінь, вербець
Gnaphalium (ii) uliginosum (i) сухоцвіт драговинний, сушениця болотна
Gossypium, ii n бавовник
Granum, i n зерно

H

Helianthus, i m соняшник
Helichrysum (i) arenarium (i) цмин пісковий
Herba, ae f трава.
Herba (-ae) Adonidis vernalis трава горицвіту весняного
Herba (-ae) Digitalis ciliatae трава наперстянки вейчистої
Herba (-ae) Delphinii confusi трава живокосту заплутаного
Herba (-ae) Ephedrae equisetianae montanae трава ефедри хвощової гірської
Herba (-ae) Xeranthemi annui трава безсмертників однорічних
Herniaria, ae f остудник, білоніг, грижник
Hierochloë, es f зубрівка
Hippophaë, es f обліпіха,
Hordeum, i n ячмінь
Hyoscyamus, i m блекота, куряча сліпота, люлюк
Hypericum, i n звіробій, кривавник

I

Inula, ae f оман
Ipecacuanha, ae f блювотний корінь, іпекакуана
Iris, idis f півники, ірис

J

Juglans, ndis f горіх волоський
Juniperus, i f ялівець

L

Lamium, ii n кропива глуха
Lappa, ae f лопух
Lavandula, ae f лаванда

Ledum (i) palustre (is) багно, багульник

Leonurus, i m пустирник, собача кропива

Lilium, ii n лілія біла

Linum, i n льон

Lupulus, i m хміль

Lycopodium, i n плаун, п'ядич

M

Magnolia, ae f магнолія

Melilotus, i m буркун лікарський

Mays, ydis f кукурудза

Melissa, ae f меліса

Mentha (ae) piperita (ae) перцева м'ята

Millefolium, ii n деревій, рипка, кривавник

Myrtillus, i m чорниця, борівка

N

Napus, i m бруква

Nuphar, aris n глечики

Oleander, dri f олеандр

Oleum, i n олія

Oleum (i) Arachidis арахісова олія

Oleum (i) Ricini in capsulis рицинова олія в капсулах

Oleum (i) Amygdalarum мигдальна олія

Oleum (i) Hippophaes облшихова олія

Oleum (i) Olivarum оливкова олія

Oleum (i) Persicorum персикова олія

Oleum (i) Helianthi соняшникова олія

Oleum (i) Terebinthinae rectificatum очищений скипидар

Oliva, ae f оливка, маслина (плід)

Ononis, idis f вовчуг

Orchis, idis f зозулинець

Origanum (i) vulgare (is) материнка звичайна

Oryza, ae f рис

Oxycoccus, i m журавлина, клюква

P

Padus, i f черемха

Papaver (eris) somniferum (i) мак снотворний

Periploca, ae f обвійник

Pasthinaca, ae f пастернак

Petroselinum, i n петрушка

Pinus, i f сосна

Pinus (i) silvestris (is) хвоя

Piper (eris) nigrum (i) чорний перець

Plantago, inis f подорожник (ланцетолистий)

Plantago (inis) major (oris) подорожник великий, бабка

Platanthera, ae f любка, нічна фіалка

Podophyllus (i) peltatus (i) подофіл щитовидний

Polygonum (i) aviculare (is) спориш, гусятник, куряча трава

Polygonum (i) hydropiper (eris) воляний перець, гірчак перцевий

Polygonus, i f гречка (рослина)

Polygonum, i n гречка (плід)

Populus, i f тополя

Potentilla (ae) anserma (ae) перстач, гусяча лапка

Primula, ae f первоцвіт весняний, примула

Pulvis (eris) rhizomatis et radicum Valerianae порошок кореневища і коренів валеріани

Q

Quercus, us f дуб

R

Radix (icis) f корінь
Radix (icis) Althaeae cruda (ae) неочищений корінь алтеї
Radix (icis) Glycyrrhizae корінь солодки
Radix (icis) Ginseng корінь женшеня
Ranunculus, i m жовтець
Rapum, i n ріпа
Rhamnus cathartica (-ae) жостір проносний, чорнояпдник
Rheum, i n ревінь
Rhizoma, atis n кореневище
Rhizoma (-atis) Calami pulveratum (-i) кореневище лепехи в порошок
Rhizoma (-atis) concisum (-i) et radix (-icis) concisa (-ae) Inulae кореневище і корінь оману різані
Rhizoma (-atis) cum radicibus Podophylli peltati кореневище з коренями подофілу щитовидного
Rhizomata (-um) et radices (-um)
Rubiae кореневище і коріння марени
Ribes (-is) n nigrum (-i) чорна смородина
Ricinus, i m рицина (*плід*)
Ricinus, i f рицина (*дерево*)
Rosa, ae f шипшина
Rubus, i f ожина
Rubus (-i) idaeus (-i) малина
Rumex, icis m щавель
Rumex (-icis) conferta (-ae) щавель кінський
Ruta, ae f рута запашна, городня

S

Salix, icis f верба
Salvia, ae f шавлія
Sambucus, i f бузина
Sanguisorba, ae f родовик, чорноголовка

Saponaria, ae f мильнянка, мильний корінь
Schizandra, ae f лимонник
Secale, is n жито
Secale (-is) cornutum (-i) маткові ріжки
Sedum, i n очиток, заяча капуста
Semen, inis n насіння
Semen (-inis) Amygdali dulcis насіння солодкого мигдалю
Semen (-inis) Sinapis nigrae насіння гірчиці
Senecio (-onis) f platyphylloides (-is) жовтозілля широколисте
Senna, ae f сена, касія вузьколиста, олександрійський лист
Serpyllum, i n чебрець, материнка
Sesamum, i n кунжут
Sinapis, is f гірчиця
Sirupus, i m сироп
Sirupus, i ex fructibus Rosae сироп з плодів шипшини
Sirupus, i Aloës cum Ferro сироп алое із залізом
Sirupus, i Rubi idaei малиновий сироп
Solanum, i tuberosum (-i) картопля
Sophora, ae pachycarpa (-ae) софора товстоплідна t
Stigma, atis n приймочка
Stigma, atis Maydis приймочка кукурудзи
Stramonium, ii n дурман
Strophanthus, i m строфант
Strychnos, i f блювотний горіх, чилібуха
Succus, i m сік
Succus (i) Aloës сік алое
Succus (i) gastricus (i) naturalis (is) натуральний шлунковий сік
Succus (i) Kalanchoes сік каланхое
Succus (i) Plantaginis majoris сік подорожника великого

Symphytum (i n) asperum (i) живокіст жорсткий
Turiones (-um) Uvae ursi пагінці ведмежих вушок (*мучниці*)

T

Tanacetum, i n пижмо
Taraxacum, i n кульбаба
Thea, ae f чай
Thermopsis, idis f термопсис
Thymus, i m чебрець, чепчик
Tilia, ae f липа
Tinctura, ae f настойка
Tinctura fructuum Schizandrae настойка плодів лимонника
Tinctura (-ae) rhizomatum cum radicibus Valerianae recentium настойка свіжих кореневищ з коренями валеріани
Tinctura (-ae) Allii sativi настойка часнику
Tormentilla, ae f перстач, калган
Trifolium, ii n конюшина
Trifolium (-ii) n fibrinum (-i) трилистник водяний
Triticum, i n пшениця
Tuber, eris n бульба
Tubera (-um) cum radicibus Stephaniae glabrae бульби з коренями стефані гладкої
Turio, onis m пагін, пагінець
Turiones (-um) Vitis idaeae пагінці брусниці

U

Urtica, ae f кропива (*жалка*)
Uva (ae) ursi ведмеже вушко, мучниця

V

Valeriana, ae f валеріана, котяча трава
Veratrum, i n чемериця
Verbascum, i n дивина, коров'як
Viburnum, i n калина
Vinca (-ae) erecta (-ae) барвінок прямий
Viola (-ae) tricolor (-oris) фіалка трикольорова, братки триколірні
Viscum (-i) album (-i) омела біла
Vitis (-is) idaea (-ae) брусниця
Vitis (-is) vinifera виноград справжній

X

Xeranthemum (-i) n annuum (-I) безсмертник однорічний, сухоцвіт однорічний

**УКРАЇНСЬКО-ЛАТИНСЬКИЙ СЛОВНИК
НАЗВ ДЕЯКИХ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН, ЇХ СИРОВИНИ І
ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИННИХ ЗАСОБІВ**

А

Адоніс див.: Горицвіт
Аір болотний див.: Лепеха
Алое Aloë, *es f*
Алтея лікарська Althaea, *ae f*
Аніс, ганус Anisum, *i n*
Арніка гірська, скусівник гірський
 Arnica (ae) montana
Арахіс, земляний горіх Arachis, *idis*
Аронія, горобина чорноплідна
 Aronica (-ae) melanocarpa (-ae)

Б

Бавовник Gossypium, *ii n*
Багульник, багно Ledum (-i) palustre (-is)
Бальзам лікувальний ялиці
 Balsamum (-i) Abietis medicinale (-is)
Барвінок прямий Vinca (-ae) erecta (-ae)
Безсмертник Helichrysum, *i n*
Беладонна, сонник Belladonna, *ae f*
Береза Betula, *ae f*
Білоніг див. Остудник
Блекота, куряча сліпота, люлюк
 Hyoscyamus, *i f*
Блювотний горіх, чилібуха
 Strychnos, *i f*
Блювотний корінь див. Іпекакуана
Борівка див. Чорниця
Бородавник див. Чистотіл
Братки, фіалка триколірна Viola (ae) tricolor (-oris)
Брикет briketum, *i n*
Брикет кореневищ і коренів оману
 briketum rhizomatum et radicem Inulae

Брикет кореневищ з коренями валеріани briketum rhizomatum cum radicibus Valerianae

Брикет кореневища перстача прямостоячого briketum rhizomatis Tormentillae

Брикет листя подорожника великого briketum folii Plantaginis majoris

Брикет трави материнки briketum herbae Origani

Брикет трави хвоща польового briketum herbae Equiseti arvensis

Бруква Napus, *i f*

Брунька gemma, *ae f*

Бруньки березові gemmae (-arum) Betulae

Бруньки соснові різані gemmae (-arum) Pini concisae (-arum)

Бруньки хвойні gemmae (-arum) Pini silvestris (-arum)

Бруньки тополі gemmae (-arum) Populi

Брусниця Vitis (-is) idaea (-ae)

Бузина Sambucus, *i f*

Буквиця Betonica, *ae f*

Бульба tuber, *eris n*

Бульби з кореня Стефанії гладкої tubera (-um) cum radicibus Stephaniae glabrae

Буркун лікарський Melilotus, *i m*

Буряк Beta, *ae f*

В

Валеріана, котяча трава Valeriana, *ae f*

Ведмеже вушко, мучниця Uva (-ae) ursi	Губка (<i>наріст на дереві</i>), березовий гриб Fungus (-i) betulinus (-i)
Верба Salix, icis <i>f</i>	Гусяча лапка див.: Перстач
Солодка Вишня (<i>плід</i>) Cerasum, i <i>n</i>	Гусятник див.: Спориш звичайний
Вишня (<i>дерево</i>) Cerasum, i <i>f</i>	
Вільха Alnus, i <i>f</i>	Д
Вітамін Р з листків чайної рослини Vitaminum (-i) e foliis Theae	Деревій, кривавник Millefolium, ii <i>n</i>
Вода гіркомигдальна Aqua (-ae) Amygdalarum amararum	Дивина, коров'як Verbascum, i <i>n</i>
Вода перцевої м'яти Aqua (-ae) Menthae piperatae	Дуб Quercus, us <i>f</i>
Вовчуг Ononis, idis <i>f</i>	Дурман Stramonium, i <i>n</i>
Водяний перець див.: Гірчак перцевий	Е
Волошка синя або польова Centaurea (-ae) cyani	Евкалипт Eucalyptus, i <i>f</i>
Г	Екстракт, витяжка extractum, i <i>n</i>
Ганус див. Аніс	Екстракт алое рідкий для ін'єкцій extractum (-i) Aloës (fluidum) pro injectionibus
Гарбуз Cucurbita, ae <i>f</i>	Екстракт алтейного кореня сухий extractum (-i) Althaeae siccum (-i)
Герань Geranium, ii <i>n</i>	Екстракт водяного перцю рідкий extractum (-i) Polygoni hydropiperis fluidum
Гілка ramus, i <i>f</i>	Екстракт кропиви густий extractum (-i) Urticae spissum (-i)
Гірчак перцевий, водяний перець Polygonum (-i) hydropiper (-eris)	Екстракт папороті чоловічої сухий extractum (-i) Filicis maris siccum (-i)
Гірчичники Chartae (-as) J sinapisatae (-as)	Екстракт родовика рідкий extractum (i) Sanguisorbae fluidum (-i)
Гірчиця Sinapis, is <i>f</i>	Екстракт плодів дикої моркви extractum (-i) fructuum Dauci carotae siccum (-i)
Глечики Nuphar, aris <i>n</i>	Екстракт солодкового кореня густий extractum (-i) Glycyrrhizae spissum (-i)
Глід Crataegus, i <i>f</i>	Екстракт трилисника водяного густий extractum (-i) Trifolii fibrini spissum (-i)
Горицвіт весняний Adonis (-idis) vernalis (-is)	Екстракт хвойний в брикетах extractum (-i) Pini silvestris in briketis
Горіх волоський Juglans, ndis <i>f</i>	Екстракт часнику сухий extractum (-i) Allii sativi siccum
Горобина Sorbus, i <i>f</i>	
Горобина звичайна сушена (<i>ягода</i>) Fructus (-uum) Sorbi exsiccati (-orum)	
Горобина чорноплідна Aronia (-ae) melanocarpa (-ae)	
Городня рута див.: Рута	
Горох турецький Cicer, eris <i>m</i>	
Горох Pisum, i <i>n</i>	
Грицики Bursa (-ae) pastoris	

Екстракт шишок хмелю рідкий extractum (-i) fructuum Lupuli fluidum (-i)
Ефедра, ставчак Ephedra, ae *f*

Ж

Женьшень Ginseng, *n* (невідм.)
Живокіст жорсткий Symphytum (-i) asperum (-i)
Живокіст заплутаний Delphinium (-i) confusum (-i)
Жито Secale, is *n*
Жовтець Ranunculus, *i m*
Жовтозілля широколисте Senecio (-onis) plathyphylloides (-is)
Жовтушник сірий, свиріпа Erysimum (-i) canescens (-ntis)
Жолудь glans, ndis *i f*
Жостір проносний, чорноягідник Rhamnus (-i) cathartica (-ae)
Журавлина, клюква Oxycoccus, *i m*

З

Заманиха Echinopanax, acis *n*
Заяча капуста див.: Очиток
Заяча кривця див.: Звіробій
Збір, чай species, ei *f*
Збір апетитний species (-erum) amarae (-arum)
Збір проносний species (-erum) laxantes (-ium)
Звіробій, заяча кривця, кривавник Hypericum, *i n*
Зерно granum, *i n*
Змійовик див.: Ракові шийки
Зозулинець Orchis, idis
Золототисячник Centaurium, ii *n*
Зубрівка духм'яна Hierochloë, es *f*

І

Інжир див.: Смоківниця

Іпекакуана, блювотний корінь Ipescacuanha, ae *f*
Ірис, півники Iris, idis *f*

К

Какао, шоколадне дерево Cacao, *n*
Калган див.: Перстач прямостоячий
Календула, нагідки Calendula, ae *f*
Калина Viburnum, *i n*
Капуста Brassica, ae *f*; Crambe, es *f* (грецьк.)
Капуста морська Laminaria, ae *f*
Картопля Solanum (-i) tuberosum
Касія вузьколиста див.: Сена
Квасоля Phaseolus, *i f*
Квітка flos, floris *m*
Квітки волошки синьої Flores (-um) Centaureae cyani
Клопогон Cimicifuga, ae *f*
Клюква див.: Журавлина
Кмин Carvum, *i n*
Колос spica, ae *f*
Конвалія Convallaria, ae *f*
Коноплі посівні Cannabis (-is) sativa (-ae)
Конюшина, трилисник Trifolium, ii *n*
Копитняк європейський Asarum (-i) europaeum (-i)
Кора cortex, icis *m*
Кора дуба cortex (-icis) Quercus
Кора коренів бавовнику cortex (-icis) radicum Gossypii
Кореневище rhizoma, atis *n*
Кореневище лепехи в порошку rhizoma (-atis) Calami pulveratum (-i)
Кореневище і корінь оману різані rhizoma (-atis) concisum (-i) et radix (-icis) oncisa (-ae) Inulae
Кореневище з корінням подофілу щитовидного rhizoma (-atis) cum radicibus Podophylli peltati

Кореневища і коріння марени rhizomata (atum) et radices (-um) Rubiae	Любка дволиста, нічна фіалка Platanthera, ae <i>f</i>
Коріандр (<i>плід</i>) Coriandrum, i <i>n</i>	
Корінь radix, icis <i>f</i>	М
Корінь алтеї неочищений radix (- icis) Althaeae cruda (-ae)	Мак снотворний Papaver (-eris) somniferum (-i)
Коров'як див: Дивина	Малина Rubus (-i) idaeus (-i)
Кріп аптечний, фенхель Foeniculum, i <i>n</i>	Марена Rubia, ae <i>f</i>
Кріп городній Anethum, i <i>n</i>	Материнка Origanum, i <i>n</i>
Кропива глуха Lamium, ii <i>n</i>	Мати-й-мачуха, підбіл Farfara, ae <i>f</i>
Кропива жалка Urtica, ae <i>f</i>	Маткові ріжки Secale (-is) cornutum (-i)
Крушина Frangula, ae <i>f</i>	Медунка лікарська Pulmonaria, ae <i>f</i>
Кукурудза, маїс Mays, ydis <i>f</i>	Меліса, медова трава Melissa, ae <i>f</i>
Кульбаба Taraxacum, i <i>n</i>	Мигдаль (дерево) Amygdalus, i <i>f</i>
Кунжут Sesamum, i <i>n</i>	Мигдаль (плід) amygdala, ae <i>f</i>
Куряча трава див: Спориш	Мильнянка, мильний корінь Saponaria, ae <i>f</i>
Л	Мімоза соромлива Mimosa (-ae) pudica (-ae)
Лаванда Lavandula, ae <i>f</i>	Молочай Euphorbia, ae <i>f</i>
Левзея Leuzea, ae <i>f</i>	Морква дика Daucus (-i) carota (-ae)
Лепеха, аїр болотяний Calamus, i <i>f</i>	Морська капуста Laminaria, ae <i>f</i>
Лимон (дерево) Citrus, i <i>f</i>	Мучниця див.: Ведмеже вушко
Лимон (плід) citrum, i <i>n</i>	М'ята перцева Mentha (-ae) piperita (-ae)
Лимонник Schizandra, ae <i>f</i>	
Липа Tilia, ae <i>f</i>	
Листок folium, ii <i>n</i>	
Листок підбілу різано-пресований Н folium (-ii) Farfarae conciso-compressum (-i)	Нагідки див.: Календула
Листок м'яги перцевої в порошок folium (-ii) Menthae piperitae pulveratum (-i)	Наперстянка, дигіталіс Digitalis, is <i>f</i>
Листок евкаліпту прутювидного folium (-ii) Eucalypti viminalis	Насіння semen, inis <i>n</i>
Лілія біла Lilium, ii <i>n</i>	Насіння солодкого мигдалю semen (inis) Amygdali dulcis
Лінімент перцево-камфорний Linimentum (-i) Capsici ammoniatum (- i)	Насіння гірчиці semen (-inis) Sinapis nigrae
Лобода Chenopodium, i <i>n</i>	Настойка з плодів лимонника Tinctura (-ae) fructuum Schizandrae
Лопух Lappa, ae <i>f</i>	Настойка свіжих кореневищ з коренями валеріани Tinctura (-ae) rhizomatum cum radicibus
Льон Linum, i <i>n</i>	Valerianae recentium

Настойка свіжих листків мімози соромливої Tinctura (-ae f) foliorum

Mimosae pudicae recentium

Настойка часника Tinctura (-ae)

Allii sativi

О

Обвійник звичайний Periploca (-ae) graeca (-ae)

Обліпіха, щець Hippophaë, es f

Овес Avena, ae f

Огірок Cucumis, eris m

Ожина Rubus, m

Олеандр Oleander, dri m

Олександрійський лист Senna, ae f

Оливка, маслина Oliva, ae f

Оман Inula, ae f

Омела біла Viscum (-i) album (-i)

Осокір див.: Тополя

Остудник, білоніг Herniaria, ae f

Очиток, заяча капуста Sedum, i n

П

Пагінець, -нця turio, onis m

Пагінці бруслиці turiones (-um) Vitis idaeae

Пагінці мучниці turiones (-um) Uvae ursi

Пагінець боковий алое деревовидного свіжий turio (onis) Aloes

arborescentis recens (-ntis)

Пастернак посівний Pastinaca (-ae) sativa (-ae)

Папороть чоловіча, щитник чоловічий Filix (-icis) mas (-maris) m

Первоцвіт весняний, примула Primula, ae f

Переступень Brionia, ae f

Перець червоний стручковий Capsicum, i n

Перець чорний Piper (-eris) nigrum (-i)

Перстач, гусяча лапка Potentilla ae f

Перстач прямостоячий, калган Tormentilla, ae f

Петрушка Petroselinum, i n

Пижмо Tanacetum, i n

Півники див.: Ірис

Підбіл, мати-й-мачуха Farfara, ae f

Пізноцвіт Colchium, ii n

Плаун, п'ядич, ликоподій Lycopodium, ii n

Плід fructus, us m

Плід стручкового перцю різаний fructus (-us) Capsici concisus (-i)

Плід ялівця fructus (-us) Juniperi communis

Плоди (ягоди) лісових суниць fructus (-uum) Fragariae vescae

Плоди (ягоди) чорної смородини fructus (-uum) Ribis nigri

Подорожник великий, бабка Plantago (-inis) major (-oris)

Подорожник ланцетолистий Plantago, -inis

Подофіл щитовидний Podophyllus (-i) peltatus (-i)

Полин гіркий Absinthium, i n

Полин звичайний Artemisia (-ae) vulgaris (-is)

Полин цитварний Cina, ae f

Порошок pulvis, eris m

Порошок кореневища і коренів валеріани pulvis (-eris) rhizomatis et radicum

Valerianae

Порошок солодкового кореня складний pulvis (-eris) radicis

Glycyrrhizae

compositus (-i)

Приймочка stigma, atis n

Приймочка кукурудзи stigmata (-atum) Maydis

Причепя див.: Череди

Пустирник, собача кропива Leonurus, *i m*
Пшениця Triticum, *i n*
П'ядич див. Плаун

Р

Ракові шийки, зміювик Bistorta, *ae f*
Ревінь Rheum, *i n*
Редька Raphanus, *i m*
Рис Oryza, *ae f*
Рицина Ricinus, *i f*
Ріпа Rapa, *ae f*
Родовик, грижник, чорноголовка Sanguisorba, *ae f*
Рожа лікарська, алтея Althaea, *ae f*
Ромашка, рум'янок Chamomilla, *ae f*
Рута запашна Ruta (-ae) graveolens (-ntis)

С

Свиріпа див: Жовтушник сирій
Сена, касія вузьколиста, олександрійський лист Senna, *ae f*
Синюха Polemonium, *ii n*
Сироп плодів шипшини вітімінізований sirupus (-i) fructuum Rosae vitaminisatus (-i)
Смоківниця, інжир, фігове дерево Ficus, *us f*
Смородина чорна Ribes (-is) nigrum (-i)
Смородина чорна (ягоди) Fructus (-uum) Ribis nigri
Солодка, вербець Glycyrrhiza, *ae f*
Соняшник Helianthus, *i m*
Сосна Pinus, *i f* Pinus, *us f*
Софора товстоплідна Sophora (-ae) pachycarpa (-ae)
Спориш, гусятник Polygonum (-i) aviculare (-is)

Строфант Strophanthus, *i m*
Стручок legumen, *inis n*
Суниці лісові Fragaria (-ae) vesca (-ae)
Суниці лісові (ягоди) fructus (-uum) Fragariae vescae
Сухоцвіт болотяний, сушениця болотна Gnaphalium (-i) uliginosum (-i)
Таблетки вітаміна Р з цитрусових 0,05 г або 0,5 г Tabulettae (-as) Vitamini P e citris 0,05 aut 0,5
Термопсис Thermopsis, *idis f*
Тирлич Gentiana, *ae f*
Тополя, осокір Populus, *i f*
Трава herba, *ae f*
Трава багна (багульника болотного) herba Ledi palustris
Трава безсмертників однорічних herba Xeranthemi annui
Трава братків різана herba (-ae) Violae tricoloris concisa
Трава водяного перцю herba (-ae) Polygoni hydropiperis
Трава ефедри хвощової гірської herba (-ae) Ephedrae equisitianae montanae
Трава хвоща різано-пресована herba (-ae) Equiseti concisocompressa (-ae)

Ф

Фіалка Viola, *ae f*
Фіалка нічна див.: Любка дволиста
Фіалка триколірна див.: Братки
Фундук Corylus, *i*

Х

Хвощ Equisetum, *i n*
Хвощ польовий, сосонка польова
Equisetum (-i) arvense (-is)
Хвоя Pinus (-i) silvestris (-is)
Хіна China, *ae f*
Хміль Lupulus, *i m*

Ц

Цибулина bulbus, *i m*
Цибуля городня Сера, *ae f*
Цибуля ріпчаста свіжа Bulbus (-i)
Allii serae
Цмин пісковий, котячі лапки
Helichrysum (-i) arenarium (-i)

Ч

Чай Thea, *ae f*
Чай див.: Збір
Часник Allium (-i) sativum (-i)
Часник свіжий Bulbus (-i) Allii sativi
Чебрець боровий, материнка
Serpyllum, *i n*
Чебрець звичайний, чепчик
Thymus, *i m*
Чемериця Veratrum, *i n*
Череда три роздільна причепа, собачі реп'яхи Bidens (-ntis) tripartita (-ae)

Черемха Padus, *i f*
плоди черемхи fructus (-uum) Pruni
radi
Чилібуха див.: Блювотний корінь
Чистотіл, бородавник Chelidonium,
ii n
Чорниця, борівка Myrtillus, *i m*
Чорнобиль див.: Полин звичайний
Чорноягідник див.: Жостір
проносний

Ш

Шавлія Salvia, *ae f*
Шипшина Rosa, *ae f*
Шипшина (плід) fructus Rosae

Щ

Щавель Rumex, *icis m*
Щавель кінський Rumex (-icis)
conferta (-ae)

Я

Яблуня Malus, *i f*
Яблуко malum, *i n*
Ягоди суниць лісових bructus (-uum)
Fragariae vescae
Ягоди чорної смородини fructus (-uum) Ribis nigris
Ялиця Abies, *etis f*
Яловець Juniperus, *i f*
Ячмінь Hordeum, *i n*

ЛАТИНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК ІНШИХ
ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ТЕРМІНІВ

A

Acetas, atis *m* ацетат
Acetylsalicylacum, **a,** **um** ацетілсаліциловий
Acidum, i *n* кислота
Activatus, a, um активировать
Ad (*прийм. з Acc*) до, для, при, в
Adeps, adipis *m* жир, сало
Adjuvans, ntis допоміжний
Adrenalinum, i *n* адреналін
Aequalis, e однаковий, рівний
Aërosolum, i *n* аерозоль
Aether, eris *m* ефір
Aethereus, a, um ефірний
Aethylicus, a, um етиловий
Aethylmorphinum, i *n* етілморфін
Albumen, inis білок
Albus, a, um білий
Alumen, inis *n* галун
Aminazinum, i *n* аминазин
Ammonium, i *n* аміак, амоній
Ampulla, ae *f* ампула
Amylum, i *n* крохмаль
Anaesthesinum, i *n* анестезин
Anaesthesolum, i *n* анестезол
Antiasthmaticus, **a,** **um** протиастматичний
Antibioticus, a, um антибіотичний (проти життєдіяльності мікроорганізмів)
Antidotum, i *n* протиотрута
Antipyreticus, **a,** **um** жарознижувальний
Antirabicus, a, um протисказний
Antirheumatica (remedia) протиревматичний засіб
Antisepticus, a, um потигнильний, знезаражуючий, антисептичний
Apis, is *f* бджола

Applicatio, onis *f* аплікація
Aqua, ae *f* вода
Aqua (ae) aromatica (ae) ароматична вода
Aquosus, a, um водний
Arabicus, a, um арабський
Arbor, oris *f* дерево
Arsenicus, a, um
aseptice асептичне (*в безгнільних умовах*)
aurostillae, arum *f* вушни краплі
Aurum, i *n* золото
aut або
autoplastica, ae *f* автопластика - пересадка власних тканин з однієї частини тіла на іншу
axungia, ae *f* жир, сало

B

bacca, ae *f* ягода
bacillus, i *m* паличка, збудник хвороб
bactericidus, a, um бактерицидний, вбиваючий бактерії
balsamum, i *n* бальзам
Barbitalum-natrium, i *n* барбітал-натрій
Barium, i *n* барій
basis, is *f* основа
Bismuthum, i *n* вісмут
briquetum, i *n* брикет
Bromcamphora, ae *f* бромкамфора
bromidum, i *n* бромід
Bromum, i *n* бром
Butyrolum, i *n* бутирол
butyrum, i *n* масло (*тверде*)
butyrum Cacao масло какао

C

Cacao какао (*невідмін.*)
Calcium, i n кальцій
Camphora, ae f камфора
Cantharis, idis f м'якотілка, шпанська мушка
capsula, ae f капсула
cataplasma, atis n припарка
Carbo, onis m вугілля
carbonas, atis m карбонат
charta, ae f папір
Chininum, i n хінін
Chinisolium, i n хінізол
Chloroformium, i n хлороформ
chlorosus, a, um хлористий
cholagogus, a, um жовчогінний
cinereus, a, um сірий
citissime якнайшвидше
cito швидко
Codeinum, i n кодеїн
Coffeinum, i n кофеїн
Collutorium, i n полоскання для рота
conservatus, a, um консервований
constituens, ntis формоутворюючий
contra (*прийм. Acc*) проти
cornutus, a, um рогатий, ріжковий
corrigenens, ntis виправляючий
cortex, icis m кора; кіркова речовина
cremor, oris m крем
crystallus, i f кристал
cum (*прийм. з Abl*) з (*кимсь, чимсь*)
Cuprum, i n мідь

D

Decamevitum, i n декамевіт
Decaminum, i n декамін
decoctum, i n відвар
depuratus, a, um очищений
designatio, onis f позначення
destillatus, a, um дестильований
Dibazolium, i n дібазол

Dimedrolum, i n дімедрол
diureticus, a, um сечогінний
dosis, is f доза, певна кількість
dragee (*невідмін*) драже

E

e, ex (*прийм. з Abl.*) з, із
elixir, iris n еликсир
emplastrum, i n пластир
emulsum, i n (*emulsio, onis f*) емульсія
enema, atis n клізма
Ephedrinum, i n ефедрин
Erythromycinum, i n еритроміцин
et i
Euphyllinum, i n еуфілін
exspectorans, ntis відхаркувальний
externus, a, um зовнішній
extractum, i n екстракт, витяжка

F

Ferrum, i n залізо
flavus, a, um жовтий
flos, floris m квітка
fluidus, a, um рідкий (*для екстрактів*)
frigide холодно, холодним способом
fructus, us m плід, фрукт
Furacilinum, i n фурацилін

G

Gargarisma, atis n полоскання для горла
gastricus, a, um шлунковий
gelatina, ae f желатин
gemma, ae f брунька
glaber, bra, brum голий, непокритий
globulus, i m кулька
glossetta, ae f глосета (*невелика таблетка, призначена для застосування під язик*)
Glucosum, i n глюкоза

Glycerinum, i n гліцерин
gossypium, i n вата, бавовник
gramma, atis n грам
granulum, i n гранула, крупинка

Н

Haemoglobinum, i n гемоглобін
haemostaticus, a, um кровоспинний
herba, ae f трава
Hexavitum, i n гексавіт
hirudo, inis f п`явка
Hidrargyrum, i n ртуть
hydrocarbonas, atis m гідрокарбонат
hydrochloricus, a, um
хлористоводневий, соляний
hydrochloridum, i n гідрохлорид
Hydrogenium, i n водень
hydroxydum, i n гідроокис

І

Ichthyolum, i n іхтіол
in (прийм. з **Acc.**, **Abl.**) в, на, до
infundibulum, i n лійка
infusum, i n настій
ingalatio, onis f інгаляція
iodidum, i n йодид
Iodum, i n йод
Irrigatio, onis f обмивання

К

Kalium, i n калій
kefir кефір

Л

lactas, atis m лактат
lagma (lagoena), ae f пляшка, флакон
Lanolinum, i n ланолін
laxans, ntis послаблюючий,
проносний

limonatum, i n лимонад
linimentum, i n рідка мазь, лінімент
linteum, i n полотно
Linum, i n льон
liquidus, a, um рідкий
liquoir, oris m рідина, розчин
лікарської речовини
liquor Ammonii anisatus нашатирно-
ганусові каплі
liquor Ammonii caustiei нашатирний
спирт
lotio, onis f лосьйон

М

Magma, atis n магма
Magnesii carbonas карбонат магнію
Magnesium, i n магnezія, магній
mas, maris m самець, чоловік
massa, ae f маса
medicamentum, i n ліки
medicatus, a, um, лікувальний,
медичний
medicina, ae f медицина, система
наукових знань і практичної
діяльності, метою яких є зміцнення і
збереження здоров`я, продовження
життя людей, попередження і
лікування хвороб людей
medicus, a, um медичний
medicus, i m лікар
mel, mellis n мед
Mentholum, i n ментол
Methylii salicylas (atis m)
метилсаліцилат
Methylum, i n метил
mixtura, ae f мікстура, суміш
Morphinum, i n морфін
mucilago, inis f слиз (лікарська
форма)

Н

Natrium, i n натрій
nebula, ae f зрошення

nitricus, a, um азотний
nitris, itis *m* нітрит
nitrosus, a, um азотистий
Norsulfazolum, i n норсульфазол
nasistillae, arum *f* крапли для носа
Novocainum, i n новокаїн
numerus, i m число

О

obductus, a, um покритий
oblata, ae *f* облатка
Octadinum, i n октадин
Octoestrolum, i n октестрол
oculentum, i n очна мазь
oculoguttae, arum *f* очні каплі
officina, ae *f* аптека
officinalis, e офіційний, аптечний
oleosus, a, um олійний
oleum, i n олія, масло
oleum jecoris Aselli риб`ячий жир
oleum Persicorum персикова олія
oleum Ricini рицинова олія
oleum Terebinthinae скипидар
Opium, i n опій
Osarbonum, i n осарбон
Oxacillinum-natrium, i n оксациліно-натрієва сіль
Oxygenium, i n кисень

Р

paraffinatus, a, um парафіновий
pasta, ae *f* паста
Pentalginum, i n пенталгін
pepsinum, i n пепсин
peroxydum, i n пероксид, перекис
pertussis, is *f* кашлюк
pharmaceuta, ae *m, f* фармацевт
pharmacologia, ae *f* фармакологія – наука, яка вивчає дію лікарських і інших біологічно активних речовин на організм людини і тварин
pharmacopola, ae *m, f* аптекар

pharmacotherapia, ae *f* фармакотерапія – сукупність методів лікування, що базуються на застосуванні лікарських засобів
Phenacetinum, i n фенацетин
Phenobarbitalum, i n фенobarбітал
Phenolum, i n фенол
phosphas, atis *m* фосфат
phosphoricus, a, um фосфорний
Phosphorus, i m фосфор
phytotherapia, ae *f* фітотерапія – лікування, яке базується на застосуванні лікарських рослин
pix, picis *f* смола
Pix liquida дьоготь
planta, ae *f* рослина, підошва
Plumbum, i n свинець
porcinus, a, um свинячий
potio, onis *f* напій
praecipitatus, a, um осаджений
praeparatum, i n препарат
pro (*прийм.* з **Abl.**) за, для
pulveratus, a, um порошкоподібний, порошок, в порошок
pulvis, eris *m* порошок
purgativus, a, um проносний
purificatus, a, um очищений (*стосовно сироваток і вакцин*)
purus, a, um чистий

Q

quantum скільки
quantum satis скільки треба

R

radix, icis *f* корінь
receptum, i n рецепт
rectificatus, a, um очищений
reductus, a, um відновлений
remedium, i n лікувальний засіб
rhizoma, atis *n* кореневище

S

saccharum, i n цукор
sal, salis n(m) сіль
salicylicus, a, um саліциловий
Salolum, i n салол
sapo, onis m мило
scatula, ae f коробочка
sedativus, a, um заспокійливий
semen, inis n насіння
siccus, a, um сухий
siccatus, a, um висушений
signatura, ae f позначення
simplex, icis простий
sinapisatus, a, um гірчичний
sirupus, i m сироп
solubilis, e розчинний
solutio, onis f розчин
solutio Ammonii caustici нашатирний спирт
solutus, a, um розчинений
spansula, ae f спансула (капсула, що містить мікродраже лікарських речовин)
species, ei f збір; вид
spirituosus, a, um спиртовий
spiritus, us m спирт
spissus, a, um густий
spritz-tubulus, i m шприц-тюбик
sterilis, e стерильний
sterilisatus, a, um стерилізований
stigma, atis n приймочка
Streptocidum, i n стрептоцид
Strychninum, i n стрихнін
succus, i m сік
suillis, a, um свинячий
sulfas, atis m сульфат
sulfis, itis m сульфіт
Sulfur, uris n сірка
sulfuricus, a, um сірчаний
sulfurosus, a, um сірчистий
suppositorium, i n свічка
suspensio, onis f суспензія
Synthomycinum, i n синтоміцин

T

tabuleta, ae f таблетка
Talcum, i n тальк
tela, ae f тканина, марля (*фарм.*)
tempus, oris n час; висок (**ex tempore** в міру потреби, в потрібний час, без підготовки)
Terebinthina, ae f живиця
Tetracyclinum, i n тетрациклін
Tetrasteronum, i n тетрастерон
Tetravitum, i n тетравіт
Theophyllum, i n теофілін
tinctura, ae f настояка
tuber, eris n горб; бульба (*бот.*)
tussis, is f кашель

U

unguentum, i n мазь
unguentum Hydrargyri cinereum сіра ртутна мазь
unguentum Zinci цинкова мазь
ustus, a, um палений
ut (спол.) як, щоб

V

vaccinum, i n вакцина
vapor, oris m пара
Vaselineum, i n вазелін
vernalis, e весняний
vinum, i n вино
viride, is n зелень
Viride nitens брильянтовий, зелений (брильянтова зелень), антисептичний засіб
vitaminum, i n вітамін
vitium, i n вада, порок
vitrum, i n склянка
volatilis, e леткий
vulgaris, e звичайний, простий, загальний

X

Xeroformium, i n ксероформ

Z

Zincum, i n цинк

УКРАЇНСЬКО-ЛАТИНСЬКИЙ СЛОВНИК ІНШИХ
ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ТЕРМІНІВ

А

адреналін Adrenalinum, *i n*
активний activus, *a, um*
активований activatus, *a, um*
але sed
алюміній Aluminium, *i m*
ампула amrulla, *ae f*
анальгін Analginum, *i n*
аптека officina, *ae f*

Б

бактерицидний bactericidus, *a, um*
банка olla, *ae f*
безводний anhydricus, *a, um*
білий albus, *a, um*
беззаспокійливий analgeticus, *a, um*
борний boricus, *a, um*
брильянтова зелень viride (*is n*)
nitens (*ntis*)
бромід bromidum, *i n*
брунька gemma, *ae f*

В

вазелін Vaselineum, *i n*
вакцина vaccinum, *i n*
ванна balneum, *i n*
вата gossypium, *i n*
велика пілюля bolus, *i m*
весняний vernalis, *e*
вживання usus, *us m*
виправляючий corrigens, *ntis*
висушений exsiccatus, *a, um*
витяжка, екстракт extractum, *i n*
відвар decoctum, *i n*
відновлений reductus, *a, um*
відхаркувальний expectorans, *ntis*

віск cera, *ae f*
вісмут Bismuthum, *i n*
внутрішній internus, *a, um*
водень Hydrogenium, *i n*
водний aquosus, *a, um*
восковий ceratus, *a, um*
вугілля Carbo, *onis m*
вугільний carbonicus, *a, um*

Г

галун Alumen, *inis n*
гідрокарбонат hydrocarbonas, *atis m*
гідроокис htdroxydum, *i n*
гідохлорид hydrochloridum, *i n*
гіркий amarus, *a, um*
гірчичник charta sinapisats
гліцерин Glycerinum, *i n*
глюкоза Glucosum, *i n*
горб tuber, *eris n*
горіх nux, *nucis f*
грам gramma, *atis n*
гранула granulum, *i n*
грудний збір species pectarales
густий spissus, *a, um*

Д

двічі, два рази bis
двічі дистильований bidestillatus, *a, um*
декамевіт Decamevitum, *i n*
декаметоксин Decametoxinum, *i n*
дерево arbor, *oris f*
для ad (з Acc.); pro (Abl.)
для внутрішнього вживання ad
usum internus; pro usu interno
для дітей pro infantibus

для зовнішнього вживання ad usum
externum; pro usu externo
для ін`екцій pro ijectionibus
для наркозу pro narcosis
дъоготь Pix (icis *f*) liquida (ae)

Е

екстракт, витяжка extractum, *i n*
емульсія emulsum, *i n*; emulsio, onis *f*
етиловий aethylicus,
еуфілін Euphyllinum, *i n*
ефедрин Epherinum, *i n*
ефір Aether, eris *m*
ефірний aethereus, *a, um*
жарознижуючий antipyreticus, *a, um*
желатиновий gelatiosus, *a, um*
живий vivus, *a, um*
жир, сало axungia, ae *f*; adeps, ipis *m*
жовтий flavus, *a, um*

З

з, разом з cum (з Abl.)
з (кого? чого?) e, ex (з Abl.)
залізо Ferrum, *i n*
засіб remedium, *i n*
заспокійливий sedativus, *a, um*
звір, чай species, ei *f*
зелений viridis, e

І

і, та et, -que (наприкінці слова)
ізотонічний isotonicus, *a, um*
інгаляція inhalatio, onis *f*
ін`екція injectio, onis *f*
іхтіол Ichthyolum, *i n*

Й

йод Iodum, *i n*
йодид iodidum, *i n*
йодоформ Iodoformium, *i n*

К

какао Cacao (не відмін.)
калій Kalium, *i n*
кальцій Calcium, *i n*
камфора Camphora, ae *f*
капсула, оболонка capsula, ae *f*
карбонат carbonas, atis *m*
кашель tussis, is *f*
квітка flos, floris *m*
кисень Oxygenum, *i n*
кислота acidum, *i n*
кислота соляна acidum
hydrochloricum
кодеїн Codeinum, *i n*
кокаїн Cocainum, *i n*
консервований conservatus, *a, um*
кора cortex, icis *m*
корінь radix, icis *f*
коробочка scatula, ae *f*
крапля gutta, ae *f*
кристалічний crystallisatus, *a, um*
кровоспинний haemostaticus, *a, um*
кροхмаль Amylum, *i m*
кροхмальний amylaceus, *a, um*
кукурудзяні приймочки stigmata
Maydis

Л

листок folium, *i n*
лікарський medicinalis, e;
medicastus, *a, um*
лікарський засіб remedium, *i n*
ліки medicamentum, *i n*

М

магній Magnesium, *i n*
магнію сульфат Magnesii sulfas
мазь unguentum, *i n*
мазь сіра ртутна unguentum
Hydrargyri cinereum
малиновий сироп = сироп малини

марля tela, ae *f*
маса mass, ae *f*
масло (*тверде*) butyrum, i *n*
маткові ріжки Secale (is *n*) cornutum
(-i)
мікстура mixtura, ae *f*
міліграм milligramma, atis *n*
мілілітр millilitrum, i *n* (ml)
м`ятна олія oleum Menthae

Н

Насіння semen, inis *n*
настій infusum, i *n*
настойка (*спиртова*) tinctura, ae *f*
натрій Natrium, i *n*
натрію бромід Natrii bromidum
натрію сульфат Natrii sulfas
натрію гідрокарбонат Natrii
hydrocarbonas (-atis)
натуральний naturalis, e
нашатирно-ганусові краплі liquor
Ammonii anisatuis
нітрат nitras, atis *m*
нітрит nitris, it is *m*

О

облатка oblata, ae *f*
оксид oxydum, i *n*
олія oleum, i *n*
опій Opium, i *n*
основа basis, is *f* (*анат.*); tela, ae *f*
(*гіст.*)
очищений depuratus, a, um;
rectificatus, a, um (*спирт, скипидар*);
purificatus, a, um (*вакцина, сировата*)
очний ophthalmicus, a, um

П

папір charta, ae *f*
парафін Paraffinum, i *n*
паста pasta, ae *f*

пепсин Pepsinum, i *n*
перекис peroxydum, i *n*
персикова олія oleum Persicorum
пілюля pilula, a *f*
пілюльна маса massa pilularum
пластир emplastrum, i *n*
плід, фрукт fructus, us *m*
пляшка, флакон lagena, ae *f*
порошковидний, в порошок
puveratus, a, um
порошок pulvis, eris *m*
препарат praeparatum, i *n*
присипка aspersio, onis *f*
проносний laxans, ntis; purgativus, a,
um
простий simplex, icis
проти contra (з *Асс.*)

Р

реопірин Rheopyrinum, i *n*
рецепт receptum, i *n*
рецепт складний formula
remediorum composita
риб`ячий жир oleum jecoris Aselli
рицинова олія oleum Ricini
рідкий liquidus, a, um; (*для*
екстрактів) fluidis, a, um
розведений dilutus, a, um
розтертий tritus, a, um
ртуть Hydrargyrum, i *n*

С

саліциловий salicylicus, a, um
саліцилова кислота Acidum
salicicum
салол Salolum, i *n*
свинячий suillus, a, um
свічка suppositorium, i *n*
сечогінний diureticus, a, um
сироп sirupus, i *m*
сироп малини sirupus Rubi idaci
сік succus, i *m*

сі́ль sal, salis *n, m*
сі́рий cinereus, a, um; griseus, a, um
сі́рка Sulfur, uris *n*
скипидар oleum Terebinthinae
скільки потрібно quantum satis
складний compositus, a, um
соляна кислота Acidum
hydrochloricum
спирт spiritus, us *m*
спиртовий spirituosus, a, um
стрептоцид Streptocidum, i *n*
сульфат sulfas, atis *m*
сульфіт sulfas, itis *m*
сухий siccus, a, um

Т

таблетка tabuletta, ae *f*
танін Tannium, i *n*
темний fuscus, a, um; obscurus, a, um
тетрациклін Tetracyclinum, i *n*
трава herba, ae *f*

У

у, в in (з Acc.- куди? Abl.- де?)

у чистому вигляді per se

Ф

флаконт lagona, ae *f*
фосфат phosphas, atis *m*

Х

хлороформ Chloroformium, i *n*

Ц

цинк Zincum, i *n*
цукор saccharum, i *n*

Ч

час tempus, oris *n*
червоний ruber, bra, brum
чистий purus, a, um

Ш

швидко cito
шлунковий gastricus, a, um

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Козовик І.Я. Латинська мова : підручник для студ. мед. вузів / І.Я. Козовик, Л.Д. Шипайло. – 2-е вид., перероб. – К. : Вища школа, 1993. – 243 с.
2. Краковецька Г.О. Латинська мова : Рецептурса. Клінічна термінологія : підручник для медичних вузів / Г.О. Краковецька, В.М. Бобирьов, О.М. Беляєва. – К. : Здоров'я, 1999 . – 356 с.
3. Російсько-українсько-латинський тлумачний словник назв лікарських засобів : навч. посіб. (слов.-довід.) для студ. вищ. мед. закл. освіти III-IV рівнів акредитації / Упоряд. : Л.Т. Киричок, Л.В. Фоміна ; За ред. І.С. Чекмана. – К. : Здоров'я, 2004. - 178 с.
4. Світлична Є.І. Латинська мова : підручник / Є.І. Світлична, І.О. Толок. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 440 с.
5. Смольська Л.Ю. Латинська мова і основи медичної термінології / Л.Ю. Смольська, О.Г. Пилипів, П.А. Содомора та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. – К. : ВСВ “Медицина”, 2008. – 356 с.
6. Фармацевтична термінологія. Terminologia pharmaceutica polyglotta : багатомов. слов. для студ. вищ. навч. закл. / Є.І. Світлична, В.І. Базарова, О.О. Волобуєва, А.А. Берестова, М.Ю. Половнікова ; За заг. ред. Є.І. Світличної. – Х : Вид-во НФАУ: Золоті сторінки, 2004. – 255 с.
7. Чернявский М.Н. Латинский язык и основы фармацевтической терминологии / М.Н. Чернявский. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Медицина, 2002. – 447 с.